

Ruslanda Esperantisto.

Oficiala organo de Societo „Espero“.

Senpaga edono por membro de Peterburga S-to „Espero“

Manuskriptoj, korespondado k. t. p. devas esti adresataj je nomo de „Societo Espero“
en S.-Peterburgo. ☙ Telefono 256-98.

== Jara membra enporto 3 rub. (8 fr.). ==

Eldonanto: S-TO „ESPERO“ en Peterburgo. ☙ Redaktoro: D-ro A. I. ASNES.

Unua esperanta presejo en Ruslando de D. P. WEJSBRUT.
Peterburgo: Troickij Prospekt, 5. ☙ Telefono 234-61.

Koresponda fako.

Novaj adresoj:

RUSUJO:

Moskva. Za Preobrajenskoj Zastavoj, selo Ĉerkizovo, 1-e Zemskoje Učiliŝe. S-no V. Kozlova.

Novo-Nikolaevsk, Tomskoj gub. Voroncovskaja ul. d. Safonova. S-ro Filipp Petroviĉ Viŝnjakov.

Odoev, Tulskoj gub. S-ro V. V. Zmiov.

Pskov. Puŝkinskaja ul. S-ro A. Tomilin.

UNUIGITAĴ ŜTATOJ: **Brooklyn,** N. Y. 1601 Fulton Str. S-ro L. Comstock.

JAPANUJO: **Di-ichi Chūgakko,** Kanazawa. S-roj J. Hosoye kaj Ĝ. Kurita.

Ŝanĝitaj adresoj:

S-ro V. V. de Maynov. Peterburgo 10 Rota Izm. Polka d. 9, kv. 11.

S-ro Avilov, Direktoro de reallernejo. Kars. (Kaŭkazo).

Въ О-въ „ЭСПЕРО“ продаются:

Н. Евстифьевъ. Къ вопросу о международномъ языкѣ	1р. 25к.
Л. де-Бюфронъ. Сушность и будушее идеи международного языка	— 30
Международный языкъ Эсперанто во Французской палатѣ депутатовъ	— 5
Л. Заменгофъ. Полный учебникъ съ предисловіемъ и 2 словарями	— 25
Т. Шавинскій. Полный систематическій курсъ яз. Эсперанто	1. 25
Л. Zamenhof. Ekzercoj. (Упражненія на яз. Эсперанто)	— 30
Л. Beaufront. Traduko. (Ключъ къ упражненіямъ)	— 20
Р. Fruitier. Esperanta Sintakso	— 60
Д-ръ Эсперанто. Полный русско-эсперантскій словарь	1. —
Л. Заменгофъ. Универсальный словарь	— 40
Л. Zamenhof. Fundamenta Krestomatio. (Основная Хрестоматія)	1. 40

A. Grabovskii. Kondukanto de interparolado kun la antologio internacia. (Руководство къ разговору на яз. Эспер. и международная антология)	— 80 к.
L. Zamenhof. Fundamento de Esperanto	1р. 20
Ĝenero Esperantista, 1 serio	— 20
Эсперант. значекъ „Gasse“	— 40
Koverto esperanta—100,	— 75
50	— 50
Albumo de konataj Esperantistoj	— 90
Kain, mistero de Byron	— 40
Demono, de Lerjmontov	— 50
Mocart kaj Saljeri, de Puŝkin	— 12
Bolestjo, de M. Gor'kij	— 10
Versajareto, de p-ro Dombrovski	— 30
Pri unu speco de kurbaj linioj, de p-ro Dombrovski	— 25
Marŝo de Esperantistoj	— 40

Цѣны безъ пересылки.

SIGNO ESPERANTISTA.

„Gasse.“

Verda Stelo (Margue de posée) 1 fr.

Aĉetebla en S-to „Espero“.

Pogrande: po Fr. 9 por 12; Fr. 45 por 100
ĉe s-ro Emilo Gasse, 105, rue Lycée Havro.

Плату высокія цѣны за журналы:

„ESPERANTISTO“

И

„Lingvo Internacia“

за 1890, 1891, полные компл.

1895, № 4, апрѣль

1898, № 9 и 11

1899, полн. компл.

Саратовъ, ящикъ 12, Г. Давыдовъ.

Приглашаю кого-нибудь изъ Гг. эсперантистовъ прѣхать въ Пинскъ для прочтенія реферата о международномъ языкѣ Эсперанто. Расходы по поѣздкѣ будутъ возвращены полностью. Съ предложеніями обращаться по адресу: гор. Пинскъ, Минской губ. Исааку Григорьевичу Лурье.

Ruslanda Esperantisto.

— Oficiala organo de Societo „Espero“ —

Novembro.
1906.

Redakcio: St.-Peterburgo, Bolš. Podjačeskaja, 24. † Telef. 256-98.

II-a jaro, № 11.

KRISTANOJ.

De Leonid Andrejev.

Post la fenestroj faladis malseka novembro neĝo; kaj en la juĝejo estis varme, vive kaj gaje por tiuj, kiuj kutimis ĉiutage pro ofico vizitadi tiun ĉi grandan domon, renkontadi konatajn vizaĝojn, malfermadi ĉiam tiun saman inkujon kaj trempadi ĉiam tiun saman plumon. Antaŭ okuloj, kiel en teatro, dramoj estas ludataj—ili eĉ tiel estas nomataj „juĝaj dramoj“,—kaj estas agrable vidi publikon kaj aŭskulti vivan bruon en koridoroj kaj mem ludi. Gaje estis en la bufedo; jam tie oni lumigis elektron, kaj multaj bongustaj manĝaĵoj staris sur la tableto. Oni trinkis, interparolis, manĝis. Se sin renkontadis iaj vizaĝoj malklaraj, tiam eĉ tio estis bone: tiel ĝi estas bezona en vivo kaj aparte tie, kie ĉiutage oni ludas, „la juĝajn dramojn“. Jen, en tiu ĉambro iam sin ekpafis unu juĝato; jen staras la soldato kun ŝraŭbopafilo; ie sonoretas ĉenoj. Estas gaje, varme, komforte.

En dua kriminala apartejo estas multe da publiko,—oni aŭskultas grandan proceson. Ĉiuj estas sur siaj lokoj: ĵuraj alsidantoj, advokatoj, juĝistoj, la korespondanto de gazeto, dume sola, pretigis mallarĝajn foliojn de papero, kaj plezure ĉion rigardas. La prezidanto, dika homo kun la sulkiĝinta vizaĝo de nemo-dera vivado kaj kun grizaj lipharoj, elvokadas geatestantojn rapide, per kutima voĉo:

— Jefimov! Kia estas via nomo kaj patra nomo?

— Jefim Petroviĉ Jefimov.

— Ĉu vi konsentas fari ĵuron?

— Konsentas.

— Foriru flanken. Karasjov!

— Andrej Jegoriĉ... Konsentas.

— Foriru... Blumentall..

La sufiĉe granda amaseto da geatestantoj, ĉirkaŭ dudek homoj, de maldekstre dekstren sin translokas. Al la demando de l'prezidanto unuj respondas laŭte, rapide, preteme, kaj ili mem kompreneme flanken foriras, la aliajn trovas la demando tute malpretajn,—ne povante kompreni ili silentas kaj rigardas, ne sciante, ĉu al ili rilatas nomo elvokita aŭ tie ĉi estas alia homo, kiu havas tian saman nomon. La seriozaj geatestantoj atendas la demandon plenan kaj respondas plene, ne rapidante, pripensante: flanken ili foriras nur post la ordono de l'prezidanto kaj kun aliaj ili ne miksiĝas.

La juĝato, en alta kolumeto, juna homo, kiun oni kulpigis je l'disrabaĵo kaj friponaĵo, tordadis rapide lipharetojn kaj rigardadis malsupren, ion kombinante. Ĉe elparolado de kelkaj nomoj li sin turnadis, abomene ĉirkaŭrigardadis la elvokiton kaj ree tordis pli rapide la lipharojn kaj kombinadis. La defendisto *) de l'juĝato, ankoraŭ juna homo ankaŭ, oscedis kovrante sin per la mano kaj flekseble sin tiradis, plezure rigardante tra la fenestro, post kiu velke malleviĝis grandaj, malsekaj neĝflokaj. Hodiaŭ li bone dormis kaj ĵus ekmatenmanĝis en la bufedo varmegan ŝinkon kun pizeto.

*) Advokato.

Ĉirkaŭ ses homoj restis neelvokitaj, kiam la prezidanto subite ekpuŝiĝis sur unu ne-atendado:

— Ĉu vi estas konsenta fari juron? Foriru...

— Ne.

Kiel homo, kiu en mallumo eksurkuris sur arbon kaj forte ekbatis sian frunton, tiel la prezidanto momente ekperdis la fadenon de siaj demandoj kaj ekhaltis. Li ekpenis trovi inter la amaseto da geatestantoj la tiel difine kaj akre respondintan virinon—la voĉo estis virina,—sed ĉiuj virinoj ŝajnis egalaj kaj rigardis lin estime kaj egale preteme. Li ekrigardis la nomaron.

— Pelageja Vasilievna Karaulova! Ĉu vi konsentas juri? ripetis li la demandon kaj atendeme senmove rigardis la virinojn.

— Ne.

Nun li vidas ŝin. La virino de meza aĝo, sufiĉe bela nigreharulino staras post aliaj. Malgraŭ la ĉapeleto kaj la vesto moda kun pirmanieraj manikoj kaj kun la granda surlasajo sensenca sur la brusto, ŝi ŝajnas nek riĉa nek klera. En ŝiaj oreloj pendas ciganaj orelingoj sub ŝajno de grandaj ringoj blovitaj, en la manoj, kunmetitaj sur la ventro, ŝi tenas malgrandan saketon. Respondante ŝi movas nur la buŝon; la tuta vizaĝo kaj la ringoj en la oreloj kaj la manoj kun la saketo restas senmovaj.

— Vi do estas ortodoksereligia?

— Jes, ortodoksa.

— Kial do vi ne volas juri?

La atestantino rigardas liajn okulojn kaj silentas. La antaŭ ŝi starintoj sin diŝovas, kaj nun ŝi la tuta kun sia saketo kaj kun la maldikaj flavetaj manoj estas videbla.

— Vi eble apartenas al la sekto, kiu ne konfesas la juradon? Ne timu do, parolu,—oni faros al vi nenion por tio. La juĝo metos atenton al viaj klarigoj.

— Ne.

— Vi ne estas sektanino?

— Ne.

Jen do, atestantino, kio estas: vi eble timas, ke inter viaj atestmontraĵoj oni povas renkonti ion neagrablan... neoportunan por vi mem,—ĉu vi komprenas? Laŭ la leĝo vi do povas je tiaj demandoj ne respondi,—ĉu vi komprenas? Nun vi estas konsenta?

— Ne.

La voĉo estas juna, pli juna ol la vizaĝo, kaj sonas aŭdeble kaj klare; ĝi estas kredeble bona por kanto. Movinte ŝultrojn, la prezidanto alvokas per rigardo pli proksime al si unu membron de l'juĝo de l'maldekstra flanko kaj murmuretas al li. Tiu respondas ankaŭ murmurete:

— En ĝi estas io nenormala. Ĉu ne estas ŝi graveda?

— Nu, vi do ekdiris?! Kian do signifon en tiu ĉi okazo havas la gravedeco? Kaj tio estas tute nerimarkebla... Atestantino Karaulova! La juĝo volas scii, kial vi rifuzas juri. Ja, ni do ne povas tiel, sen ia kaŭzo, vin liberigi de la jurado. Respondu! Ĉu vi aŭdas aŭ ne?

Konservante la nmovecon la atestantino ion mallonge respondas, sed tiel mallaŭte, ke oni nenion povas kompreni.

— La juĝo aŭdas nenion. Mi petas, pli laŭte!..

La atestantino eltusas kaj tre laŭte parolas.

— Mi estas prostituantino.

La advokato frapinta per la piedo takte al iaj siaj pensoj, haltas kaj atente rigardas la atestantinon. Oni bezonas lumigi la elektron... pensas li, kaj la juĝa observisto, kvaŭd diveninte lian deziron, ekpremas unu elektrbutoneton, alian... La publiko, la juraj alsidantoj kaj la geatestantoj levas kapojn kaj rigardas la lampetojn ekflamintajn; la solaj juĝistoj, kutimintaj al subita lumigo, restas indiferentaj. Nun estas tute agrable estas lume kaj la neĝo post la fenestroj ekmallumiĝis. Estas komforte. Unu el juraj alsidantoj, maljunulo, ĉirkaŭrigardas Karaulova'n kaj parolas al najbaro:

— Kun la saketo...

Tiu silente balancas la kapon.

— Nu, kio do estas el tio, ke vi estas prostituantino? parolas la prezidanto de l'juĝo kaj la vorton „prostituantino“ li elparolas kutime tiel same, kiel li elparolas la aliajn ne tute ordinarnajn vortojn: „mortiginto“, „rabineto“, „viktimino“.—Ja vi do estas kristanino?

— Ne, mi ne estas kristanino. Se mi estus kristanino, tiam mi min ne okupadus per tia profesio.

La situacio fariĝas sufiĉe sensenca. Sin sulkinte, la prezidanto konsiliĝas kun la membraro de de l'juĝo de l'maldekstra flanko kaj

volas paroli; sed li rememoras pri ekzistado de l'juĝa membro de dekstra flanko, kiu la tutan tempon ridetas, kaj demandas lian konsenton. Tia sama rideto kaj ekbalanco de kapo.

— Atestantino Karaulova! La juĝo decidis al vi klarigi vian eraron. Pro tio, ke vi estas prostitutantino, vi ne opinias vin kristanino kaj rifuzas de la jurado, al kiu nin devigas la leĝo. Sed tio estas eraro — ĉu vi komprenas? Kian ajn profesion vi havus, ĝi estas la afero de via konscienco kaj mi ne povas en ĝi nin enmiksi, sed via profesio ne povas influi al via aparteno al certa kulto religia. Ĉu vi komprenas? Oni povas esti eĉ rabmortigintoj aŭ rabistoj kaj en tiu sama tempo sin opini kristanoj aŭ judanoj aŭ mahometanoj. Jen ni ĉiuj tie ĉi, la prokuroro, la sinjoroj ĵuraj alsidantoj, nin okupadas per diversaj aferoj: unu servas, alia komercas, kaj tio ĉi ne malhelpas al ni esti kristanoj.

La membro de l'juĝo de l'maldekstra flanko murmuretas:

— Nun vi ekdiregis... „rabmortiginto“ — kaj poste „la prokuroro!“... Kaj poste „komercas“, — kiu komercas? Kvazaŭ tie ĉi estas butiketo, sed ne juĝo. Estas nebone, nelerte!..

— Jen tiel, tirante parolas la prezidanto sin detranante de l'membro de la juĝo, — atestantino Karaulova, la profesio en tia okazo havas nenian signifon. Vi plenumas la certajn religiajn ceremoniojn: vi iradas en preĝejon... Ĉu vi iradas en preĝejon?

— Ne.

— Ne? Kiel do?

— Kiel do mi tia iros en preĝejon?

— Sed por penti kaj preni sanktan komunion vi en preĝejon iradas?

— Ne.

La atestantino respondas nelaŭte, sed kompreneble. Ĝiaj manoj kun la saketo nemovigadis sur la ventro kaj en la oreloj balanciĝas apenaŭ rimarkeble la oraj ringoj. Pro la lumo de la elektro aŭ pro la ekscitiĝo ŝi iom ekroziĝis kaj ŝajnas pli juna. Post ĉi nova «ne» oni inter la publiko ridetante sin reciproke ekrigardas: el malantaŭaj vicoj iu maldikulo, metiisto laŭ la eksteraĵo, kun barbeteto ĉirkaŭŝirita kaj kun la elstarajo sur la eltitrita kolo, ĝoje murmuretas por la scio universala:

— Kian do najlon ŝi enbatis!

— Nu, do al Dio vi preĝas, kompreneble?

— Ne. Antaŭe mi preĝadis, sed nun mi ĉesis.

La membro de l'juĝo murmuretas persiste:

— Vi do demandu aliajn atestantinojn! Ili estas ankaŭ el tiaj... Demandu, ĉu estas ili konsentaj?

La prezidanto prenas nevolonte la nomaron kaj parolas:

— Atestantino Pustoŝkina! Via profesio, se mi ne eraras, estas...

— Prostituantino!.. rapide, preskaŭ gaje, respondas la atestantino, juna knabino, en la ĉapeleto kaj en la vesto ankaŭ moda. Al ŝi ankaŭ plaĉas esti en la juĝejo, kaj jam kelke da fojoj ŝi ekinterŝanĝis rigardojn kun la advokato; tiu pensis: „ŝi estus beleta ĉambristino, ricevadas multe da mono donaca“...

— Ĉu vi estas konsenta ĵuri?

— Konsenta.

— Nu, jen vi vidas, Karaulova! Via koleĝino estas konsenta ĵuri. Kaj vi, atestantino Kravĉenko, vi ankaŭ... vi estas konsenta?

— Konsenta! per densa kontralta voĉo preskaŭ baso, respondas la pika kun dumentonoj Kravĉenko.

— Nu, jen vi vidas, kaj ankoraŭ unu!.. Ĉiuj estas konsentaj. Nu, kiel do?

La Karaulova silentas.

— Vi ne estas konsenta?

— Ne.

Pustoŝkina amike al ŝi ridetas. Karaulova respondas per la rideto facila kaj ree fariĝas serioza. La juĝo interkonsiliĝas, kaj la prezidanto, farinte vizaĝon amindan kelke religie, sin turnas al la pastro, kiu preteme atendante la ĵuradon staras apud la tribunon kaj silente aŭskultas.

— Pastro! Laŭ kaŭzo de l'obstineco de la atestantino, ĉu vi ne penus ŝin konvinki? Atestantino, aliru pli proksime!

Karaulova ne deprenante manojn de l'ventro, faras du paŝojn antaŭen. La pastro konfuziĝas: riĝiĝinte, li ion murmuretas al la prezidanto.

— Ne, pastro, ĉu vi ne povus tie ĉi? Mi do timas, ke la aliaj obstinos ankaŭ.

Ĝustlokte la brustan krucon kaj ankoraŭ pli ruĝiĝinte, la pastro tre mallalte parolas:

— Sinjorino, viaj sentoj faras al vi esti mon, sed tiuj ĉi sentoj estas malĉerte kristandaj...

— Ja mi parolas: kia kristanino mi estas?

La pastro senhelpe ekrigardas la prezidanton; tiu parolas:

— Atestantino, vi aŭskultu la pastron: li vin komprenigos.

— Ni ĉiuj, sinjorino, estas antaŭ Dio pekuloj, iu per penso, iu per parolo, kaj iu per afero, kaj al Li Multepardonema apartenas la juĝo je l'konscienco nia. Humile, kviete, simile al lobo, Dia elektubo, devas ni akceptadi ĉiujn suferojn, kiujn sendas al ni Dio, memrorante, ke neniu haro de nia kapo defalas sen Lia volo kiel ajn granda estus via peko, sinjorino, sed la memjuĝo, la memvolema sin— apartigo de la Religio faras la pekon pli prememan, kiel atenco ŝanĝi Dian volon. Eble via peko estis sendita al vi por ekzameno, kiel sendas la Sinjoro malsanojn kaj perdojn de havo; vi do kun la fiereco via..

— Nu, kia do fiereco estas en nia profesio, patreto!

— ... antaŭdecidas la juĝon de Kristo kaj arogante malkonfesas kunecon kun la sankta Ortodoksa Religio. Ĉu vi scias la Simbolon de l'kredo?

— Ne.

— Sed ĉu vi kredas je Dio nia Jezuo Kristo?

— Kiel do, mi kredas.

— Ĉiu vere kredanta je Kristo per tio sama alprenas la nomon „kristano“...

— Atestantino! vi komprenas: oni bezonas nur kredi je Kristo... jesigas la prezidanto.

— Ne! decide respondas Karaulova.—Kia do utilo estas el tio, ke mi kredas, se mi restas tia? Se mi estus kristanino, tiam mi ne estus tia. Mi eĉ al Dio ne preĝas.

— Tio ĉi estas vero... jesigis la atestantino Pustoŝkina.—Ŝi preĝas neniam. Al ni en domon—la domo nia estas bona, kvindek-rubla—oni alportis la sanktfiguron, kaj ŝi eĉ en la alian duonon de l'domo foriris. Ja kiel ni ŝin admonadis, tamen—ne. Jam tia ŝi estas, pardonu! Por ŝi mem, sinjoro juĝisto, la karaktero ŝia ne estas bona.

— La Sinjoro nia Jezuo Kristo, daŭrigis la pastro, ekrigardinte la prezidanton,—pardonis la malĉastulinon, kiam ŝi ekpentis...

— Ja ŝi ekpentis; kaj ĉu mi pentis?

— Sed venos la horo de l'anima lumiĝo kaj vi ekpentos.

— Ne. Nur se mi maljuna fariĝos aŭ morti komencos, tiam mi ekpentos, — sed kia

do pento estas ĝi? Mi pekadis, pekadis, kaj poste en unu minuto ekpentis. Ne, la afero estas jam finita.

— Kia do pento estas tiam! per la basvoĉo jesigis atenteme aŭskultinta Kravcenko.—Oni kantojn kantis, kantis, kaj bieron trinkis, kaj virojn akceptis, kaj poste subite ekpentis. Por kiu estas bezona tia pento? Ne, la afero estas jam finita.

Ŝi sin ekmovis kaj per la grasaj mallongaj fingroj prenis fadeneton de la ŝultro de Karaulova; tiu ne ŝanceliĝis. „Ili ambaŭ kune devas bone dueton kanti“, ekpensis la defendisto de la juĝato: „tiu ĉi virino havas la bruston similan al forĝeja disblovilo. Ili devas melankolie kanti. Kie troviĝas tiu ĉi domo, mi ion ne memoras“.

La prezidanto manojn ekdisigis kaj, ree la vizaĝon ekfarinta amindan kaj religieman, li forlasis la pastron:

— Pardonu, pastro... Tia obstineco! Pardonu, ke ni vin maltrankviligis.

La pastro la kapon ekbalancis kaj stariĝis sur sia loko apud la tribunon, kaj la manoj, ĝustlokintaj, la brustan krucon facile tremadis. Inter la publiko oni murmuretis; kaj la metiisto, kies la barbeton en tiu ĉi entempe kvazaŭ ankoraŭ pli maldensiĝis tiradis la kolon ĉien, kie oni murmuretas kaj facile li ridetis. „Kian do najlon ŝi enbatis!“ laŭte murmuretis li, renkontinte ies ekrigardon. La juĝato, malkontenta pro la prokrasteco, abomeneme rigardis Karaulova'n rapide lipharetojn tordis kaj ion kombinadis.

La juĝo konsiliĝis.

— Nu kion do fari oni devas. Ŝi ja estas idiotino! Kolereme parolis la prezidanto.

— Oni ŝin en la regnon ĉielan trenas, kaj ŝi...

— Laŭ mia opinio, ekdiris la membro de l'juĝo,—oni bezonas esplori klarecon de ŝia prudento. En la mezaj centjaroj juĝo kondamnadis al bruligo virinojn, kiuj efektive estis histerikulinoj, sed ne sorĉegistinoj.

— Nu, vi ree pri sia opinio!.. En tia okazo oni bezonas la prokuroron antaŭe esplori: vi ekrigardu, kion li faras!

La subprokuroro, juna homo en alta kolumeto kaj kun lipharetoj, entute strange simila al juĝato, jam longe penadis altiri al si atenton de l'juĝo. Li sin turnadis sur la seĝo, sin levetadis, preskaŭ kuŝiĝadis kun la brusto sur la tableton, balancadis la kapon, rideta-

dis, kaj kun la tuta korpo sin elŝovadis al la prezidanto, kiam tiu okaze lin ekrigardis. Videble li ion scias kaj senpacience volas ĝin rakonti.

— Kio al vi plaĉas, sinjoro prokuroro? Nur mi petas, pli mallonge!

— Permesu al mi... kaj respondon ne atendante la subprokuroro ekrektiĝis kaj rapide ekdemandis Karaulova'n.

— Juĝatino, — pardonu, atestantino, — kiel vi estas nomata?

— Grunjo.

— Tio estas... Tio estas Agraŝena, Agripina. La nomo estas kristana. Sekve oni vin baptis. Kaj kiam oni vin baptis, oni vin eknomis Agraŝena. Sekve...

— Ne. Kiam oni min baptis, tiam oni min eknomis Pelageja.

— Sed vi do tuj antaŭ la geatestantoj diris, ke oni vin nomas Grunjo?

— Nu jes, Grunjo. Sed oni min baptis Pelageja.

— Sed vi do...

La prezidanto interrompis.

— Sinjoro prokuroro! En la nomaro ankaŭ ŝi estas Pelageja enskribita. Vi ekrigardu!

— En tia okazo mi havas nenion... Rapide ekdisŝovis li faldojn de l'surtuto kaj eksidiĝis, ekjetinte la severan rigardon sur la juĝaton kaj sur la defendiston.

Karaulova atendis. Fariĝis io senenca. La parolado inter la publiko fariĝis pli laŭta, kaj la juĝa observisto jam kelkajn fojojn severe rerigardis la salanon kaj levadis fingron. Kva zaŭ la aŭtoritato de l'juĝo falis, aŭ kvazaŭ ĝi fariĝis simple ridinda.

— Pli trankvile tie! ekkriis la prezidanto. — Sinjoro observisto! Se iu parolos, forigu tiun el la salono.

Sin eklevis unu jura alsidanto, alta, ostula maljunulo, en longa surtuto, antikvoreligulo laŭ la ekstervido, kaj li sin turnis al la prezidanto:

— Ĉu mi povas ŝin demandi?.. Karaulova, ĉu antaŭ longa tempo ci cin okupas per malĉasteco?

— Ok jarojn.

— Kaj antaŭ tio per io ci cin okupadis?

— Mi estis ĉambristino.

— Kiu malvirigigis? Ĉu fileto aŭ mastro?

— La mastro.

— Kaj ĉu multe da mono li donis?

— Dek rublojn da mono kaj la brustpinĝlon arĝentan kaj pecon da kaŝemiro por vesto. Li havas sian magazenon en la komerca bazaro.

— Estis inde konsenti pro tio.

— Mi estis juna, malsaĝa. Mi men scias, ke tio estis malmulta.

— Infanoj naskiĝis?

— Unu naskiĝis.

— Kien ci lin ekmetis?

— En la doma edukista li mortis.

— Kaj ĉu malsana ci estis.

— Estis.

La maljunulo seke sin deturnis kaj eksidiĝis, kaj jam sidante li ekparolis.

— Kaj efektive, kia kristanino ci estas! Por dek rubloj la animon al la diablo ci ekvendis kaj la korpon ekmalpiigis.

— Jafeje maljunuletoj eĉ pli multe donas! ekdefendis Pustoŝkina sian koleginon. — Antaŭnelonge ĉe ni estis ankaŭ unu maljunuleto serioza, al vi simila...

Inter la publiko oni ekridis.

— Atestantino, silentu! — oni vin ne demandas, severe ŝin haltigis la prezidanto. — Ĉu vi finis? Kaj vi kion deziras, sinjoro jura alsidanto? Ankaŭ demandi?

— Jes, permesu do al mi ankaŭ unu vorton intermeti, se la afero atingis tion... per delikata, preskaŭ infana voĉeto ekdiris la neordinare granda kaj dika komercisto, la tuta kunmetita el sistemo de globoj kaj duongloboj: la ventro ronda, la rondeta brusto virina, la plenblovitaj, al Kupidono similaj, vangoj kaj la rozaĵ lipoj, kuntiritaj al centro kiel rondeto. — Jen estas kio, Karaulova, aŭ kiel cin oni nomas, — kun Dio ci kalkulon faru, kiel ci volas, kaj sur la tero ciajn devojn ci plenumu. Jen hodiaŭ ci rifuzas la juradon doni: „mi ne estas kristanino“; kaj morgaŭ laŭ tia sama kaŭzo ci ŝtelos aŭ iun el gastoj per dorma herbinfuzo trinkigos, — vi je tio estas kapablaj. Ci ekpekis, nu do pentu, por tio metitaj estas preĝejoj: kaj de la religio ne reiru, ĉar, se vi tiaj eĉ de la religio reiras, tiam oni pli bone ne volu sur la mondo vivi.

— Kio do, eble mi eĉ ŝtelados... Estas dirite ke mi re estas kristanino.

La komercisto la kapon ekbalancis, eksidiĝis kaj proksimiĝinte al najbaro laŭte diris.

— Jen se tia virino falas, tiam oni ĉiujn manojn pro ŝi ĉirkoŭrompas kaj de loko ne demovas ŝin.

— Hi, kiuj eĉ dikaj estas, sinjoro juĝisto, estas ne ĉiuj honestaj... ekdiris Pustoŝkina.— Antaŭnelonge venis al ni unu dika, kvazaŭ al li simila, viro, ekmalbonigis, ekdiboĉis kaj poste li volis tra posta pordeto foriri,—dank' al tio, ke li ne povis iri. „Mi kun vakso kaj kun preĝejaĵ kandeloj komercas, li diras, kaj mi ne deziras ke la sankta mono por tia malpia afero estu perdita“, kaj li mem estas tute malsobrega. Sed laŭ mia opinio...

— Silentu, atestantino!

— Simple li estis friponulo, nenio pli multe. Jen kiaj estas eĉ la dikuloj!

— Silentu, atestantino,—kontraŭe mi ordonos vin elkonduki. Vi kion ankoraŭ deziras, sinjoro prokuroro?

— Permesu al mi... Atestantino Karaulova, mi ekkomprenis, ke Grunjo estas via voko, kaj via nomo estas tamen Pelageja. Sekve vin oni baptis, kaj se oni vin baptis laŭ la difinita ceremonio tiam vi estas kristanino, kiel tio kredeble estas enskribita en via baptatesto. La mistero de bapto, kiel estas sciate, faras la esencon de la Krista religio... La prokuroro, posedante la temon, fariĝis pli severa.

— Tuj li parolos pri pasporto... ekmurmuretis la prezidanto kaj ekinterrompis la prokuroron:—Atestantino, vi komprenas; se oni vin baptis, tiam vi estas sekve kristanino. Vi estas konsenta?

— Nu, jen vi vidas, sinjoro prokuroro ŝi ne estas konsenta.

— Fariĝis ĉagrene. La malsagaĵo, la virina obstineco senŝenca haltigis la tutan aferon, kaj anstataŭ lerta, kalkulema, gracia frapetado de l'juĝa aparato fariĝis senŝenca senprudentaĵo. Kaj al la kutima sekreta malsestimo de vira al virino almiksiĝis la sento de l'ofendo: kiel ajn ŝi modestiĝas, la afero do montriĝis, ke ŝi kvazaŭ pli bona estas ol ĉiuj, pli bona ol la juĝisto, pli bona, ol la juraj alsidantoj kaj ol la publiko.

La elektro lumigas kaj ĉio estas tiel bona, tamen ŝi obstinas. Neniu jam ridas, kaj la metiisto kun la elpinĉita barbeta subite enfalis en malgajan humoron kaj parolas: „Jen, se mi cin ekbatu unu fojeton, tiam ci ekkomprenus unufoje!“ La najbaro ne rigardante respondas: „Ci, frateto, volus ĉion per la pugno; ci al ŝi argumentu!“—„Silentu, sinjoro, vi ĝin ne komprenas, la pugno estas de la Sinjoro ankaŭ donita.“—„Kaj la barbeton kie oni elpinĉis?“—„Kie ajn oni elpinĉis,

tamen oni ĝin elpinĉis"... La juĝa observisto muĝas, la paroladoj silentiĝas kaj ĉiuj scivoleme rigardas la juĝistojn konsiligantajn.

— Ekaŭskultu, Lev Arkadjeviĉ, ja ĝi, Di' scias, estas kio! indignas la membro de l'juĝo. Ĝi estas ne juĝo, sed ia domo de frenezuloj. Kiel, ĉu ni ŝin juĝas aŭ ŝi nin juĝas? Mi dankas humile por tia plezuro!

— Vi do havas kian aferon? Ĉu mi intence faras, laŭ via opinio? Vi ekrigardu tiun dikulinon Kravĉenko'n.—Ja ŝi per okuloj ŝin manĝas. Ja tie ĉi ili ian novan herezon anoncos, kaj mi min pravigu! Mi dankas vin plej humile! Mi do ne povas rifuzi, se oni permesis.. Al vi plaĉas ion diri, sinjoro jura alsidanto? Nur, mi petas, pli mallonge,—ni tiel do jam duonhoron perdis.

Ĉe la juna homo de neordinare inteligenta eĉ spirita eksteraĵo la haroj estas grandaj, lanugaj kiel ĉe poeto aŭ juna pastro; la peniko de lia mano estas delikata seka, kaj parolas li kun facila peno, kvazaŭ liaj vortoj nefacile la kontraŭstaron de aero venkas. Dum la tempo de interparolado li sufereme sulkiĝis kaj nun en lia mallaŭta voĉo oni aŭdas la suferon.

— Tio, kion vi parolas, atestulino, estas tre malĝojinda kaj mi profunde kunsentas vin; sed komprenu do, ke oni ne povas la esencon de la Kristareligio tiel malgrandigi, dekondukante ĝin al la ideo de peko kaj de virto, al preĝejon irado kaj al ceremonioj. La esenco de la Kristareligio konsistas en la mistika proksimeco al Dio...

— Pardonu... ekinterrompis la prezidanto. Karaulova, ĉu vi komprenas la vorton „mistika“?

— Ne.

— Sinjoro jura alsidanto! Ŝi ne komprenas la vorton „mistika“. Esprimu ĝin, mi petas, pli simple: vi vidas, sur kia malalta ŝtupo de inteligenteco bedaŭrinde ŝi staras.

— La vizaĝo de Kristo—jen estas la fundamento kaj punkto. La ĉielo post la ĉirkaŭtranco malkovriĝis, kaj ekzistas nek peko, nek virto, nek riĉeco. Interrompema, sufokiĝinta murmurado—jen estas la embriono de ĉiuj sfinksoj...

— Sinjoro jura alsidanto! Mi ankaŭ nenion komprenas. Ĉu vi povas pli simple paroli?

— Pli simple mi ne povas... malgaje ekdiris la alsidanto.—La mistikaĵo postulas ling-

von neordinaran... Unuvorte,—oni bezonas solan proksimecon al Dio.

— Karaulova, ĉu vi komprenas? Oni bezonas solan proksimecon al Dio kaj pli nenion.

— Ne. Kia do proksimeco ĉe tiela profesio? Mi ne havas eĉ sanktan lampeton en mia ĉambro. La aliaj havas, kaj mi ne havas.

— Antaŭnelonge, basvoĉe diris Kravĉenko,—ĉe mi unu gasto enverŝis la bieron en la sanktan lampeton. Mi al li diras: „Hundina filo ci estas, kvankam ci senhara eĉ estas“. Kaj li respondas: „silentu, mia kara,—la lumo de Kristo povas inter mallumo eĉ brili“. Tiel efektive li diris.

— Atestulino Kravĉenko! mi petas sen anekdotoj paroli. Do ion vi bezonas, atestulo?

La atestulo, polica observisto en la parada uniformo, tintas per spronoj.

— Via ekscelenco! Permesu al mi kune kun la atestulino izoliĝi.

-- Tio ĉi por kio estas ankoraŭ bezona?

— Rilate la juradon, via ekscelenco. Mi servas en la kvartalo, kie estas ilia domo... Mi lerte, via ekscelenco... Ŝi tuj ĵuros.

-- Ne, diris Karaulova, iom paliĝinte kaj ne rigardante la observiston. Tiu nur la kapon turnis, la bruston do kun la ordenoj senmovidis antaŭ la juĝo.

— Ne, vi ĵuros!

— Ne.

— Ni rigardu...

— Rigardu...

— Estas sufiĉe, sufiĉe... kolere ekbris la prezidanto.—Kaj vi, sinjoro observisto ĉu je via loko: dume viajn servojn ni ne bezonas,

Tintante per la spronoj la observisto kun indeco foriras. Inter la publiko fariĝas malafabla murmureto kaj paroladoj. La ĵetiisto, kies humoro ree inklinitis al flanko de Karaulova, diras: „Nu, nun gardu vin, virino! Oni tiel purigos al vi la dentetojn, ke ili ekbruĝos kiel samovaro. „Nu, tio ĉi estas tro!“— „Tro? silentu, sinjoro: vi tiun ĉi aferon ne komprenas, mi do tre bone ĝin komprenas!“— „Kie la barbeton oni elpinĉis?“— „Kie ajn oni elpinĉis, tamen oni ĝin elpinĉis; vi do diru, ĉu estas tie ĉi la bufedo de tria klaso? Mi devas trinki la brandon pro trankvileco de la forĝinta animo de l'Dia sklavino Pelageja“.

— Pli trankvile tie! ekbris la prezidanto.

— Sinjoro juĝa observisto! Faru la ordon!

La juĝa observisto sur piedfingroj iras al la lokojn de la publiko, sed antaŭ lia alproksimiĝo ĉiuj silentiĝas, kaj li tiamaniere, sur la piedfingroj, revenis.

La korespondanto ĉirkaŭskribas la mal-larĝetajn folietojn, sed sur lia vizaĝo estas vidata la malespero, li mem antaŭvidas, ke la cenzuro en neniu okazo tralasos la priskribon.

— Kiel vi volas, sed oni devas tion ĉi fini! diras la membro de l'juĝo.—Fariĝas jam skandalo.

— Se vi volas, ke... Nu, kion ankoraŭ vi bezonas, sinjoro defendisto?—Ĉio estas elklarigita. Sidiĝu!

Estetike fleksinte la kolon kaj la talion, ĉirkaŭtiritan de la nigra frako, la defendisto parolas:

Sed se la vorto estis donita al la subprokuroro...

— Tial vi ankaŭ bezonas ĝin? kun la senespera ironio la kapon ekbalancadis la prezidanto.

— Nu, bone, parolu, se vi tiel deziras, nur, mi petas, pli mallonge!

La defendisto sin turnas al la ĵuraj alsidantoj:

— La spritaj teologiaj ekzercadoj de la sinjoro subprokuroro kaj de la sinjoro polica observisto... komencas li malrapide.

— Sinjoro defendisto! severe lin interrompas la prezidanto.—Mi petas la personojn ne nomadi!

La defendisto sin turnas al la juĝo kaj inklinas la kapon:

— Mi obeas.

Poste li ree al la ĵurintoj sin turnas, ĵetas la helan honestan rigardon al ili, kaj subite li profunde enpeniĝas, la kapon mallevente. Liaj manoj estas je alteco de l'brusto levitaj, la okuloj—fermitaj, la brovoj—subkigitaj, kaj li mem havas la mienon, kvazaŭ li estas pasle enamiĝinta, kvazaŭ li intencadis terni. La ĵurintoj kaj la publiko lin rigardadas kun granda intereso, atendante, kio povas el tio fariĝi, nur sole la juĝistoj, kutimintaj al liaj oratoraj manieroj, restiĝas indiferentaj. La stato de l'medito forlasas la defendiston tre malrapide, iom post iom: unue, senforte defalis la manoj, poste facile malfermiĝis la okuloj, poste malrapide leviĝetis la kapo, kaj nur tiam, kvazaŭ kontraŭ lia volo, el la buŝo aŭtomate ekfalis la vortoj:

— Sinjoroj juĝistoj kaj sinjoroj ĵuraj alsidantoj!..

Plue li parolas tute neordinare: jen li murmuretas, sed tiel, ke ĉiuj aŭdas, jen li laŭte krias, jen denove li fariĝas rigida, kiel en katalepsio, rigardas iun el la ĵuraj alsidantoj, dume tiu ne komencas palpebrumi kaj flanken ne direktadi la okulojn.

— Sinjoroj juĝistoj kaj sinjoroj ĵuraj alsidantoj! Nur ĵus vi aŭdis la multesignifan dialogon inter la atestulino Karaulova kaj la sinjoro polica observisto, kaj ĝies signifo prezentas al vi nenian enigmon. Alprenante al konsidero tiujn multegajn rimedojn de arbitro kiujn disponas nia administracio, kaj de alia flanko—la ĝian neeviteblan celon revenigi al la brusto de l'ortodoksa religio la erarintojn...

— Sinjoro defendisto, kio do estas tio ĉi! indigniĝas la prezidanto. — Mi ne povas permesi, ke vi mallaŭdu ĉi tie la potenculojn, difinitajn de la leĝo. Mi forprenos de vi la vorton.

La subprokuroro parolas modeste, sed rapide:

— Mi petus la vortojn de la sinjoro defendisto en la protokolon enskribi.

Ne metante atenton je la subprokuroro, la defendisto ree inklinas al la flanko de juĝo la kapon.

— Mi obeas. Mi deziras nur diri, sinjoroj ĵuraj alsidantoj, ke la sinjorino Karaulova, kiom mi ŝin komprenas, ne reiros de siaj konvinkoj eĉ en tia, neelacetera en nia tempo, okazo, se al ŝi minacus la bruligado sur lignaro aŭ inkviziciaj turmentoj. En la persono de la sinjorino Karaulova ni vidas, sinjoroj ĵuraj alsidantoj, la transturnitan, tiel dirante, modelon de kristana turmentitino, kiu per nomo de Kristo kvazaŭ malkonfesas Kriston, parolante „ne“, per tio sama ŝi parolas „jes“.

La granda kaj bela figuro senklare kaj altireme ekbriletis en la kapo de l'advokato; liaj fingroj ekmalvarmiĝis, kaj per la voĉo ekscitiĝinta, en kiu la arto de oratoro estas nur duona, li daŭrigas:

— Ŝi estas kristanino. Ŝi estas kristanino, kaj mi, ĝin al vi argumentos, sinjoroj ĵuraj alsidantoj! La montradoj de la atestulinoj sinjorinoj Pustoŝkina kaj Kravĉenko kaj la konfesadoj de Karaulova mem ekpentris al ni la plenan pentraĵon de tio, per kia vojo al tia situacio turmentema ŝi alvenis. La malperta naŭva knabino, ĵus, eble, de vilaĝo deŝirita, deŝirita de siaj senkulpaj ĝojoj, ŝi enfalas en manojn de l'kota voluptemulo kaj, al

ŝia teruro, ŝi konvinkiĝas, ke ŝi estas grave-dan. Naskinte ie en stalo, ŝi...

— Ĉu vi povas pli mallonge paroli, sinjoro defendisto! Ni scias ankoraŭ de komenco, ke sinjorino Karaulova per la prostitucio sin okupas. Sinjoroj ĵuraj alsidantoj ne estas infanoj kaj ili mem tre bone scias, kiel tio ĉi fariĝas. Revenu al la Kristareligio. Kaj krom tio, ŝi ne estas vilaĝanino, sed estas urbanino de l'urbo Voroneĵ.

— Mi obeas, sinjoro prezidanto, kvankam mi opinias, ke la geurbanoj ankaŭ havas siajn ĝojojn senkulpajn. Tiel mi opinias. En sia animo la sinjorino Karaulova enhavas la idealon de homo, kiela li devas laŭ Kristo esti, do la efektiveco kun siaj malĵuuletoj bonvidiĝaj, enverŝantaj bieron en la sanktanan lampeton, la efektiveco kun tiu mal-sobra diboĉo, kun ofendadoj eble batoj,—tio detruas kaj malpurigas tiun ĉi puran figuron. Kaj en tiu ĉi kolizio de la tragedio disŝiriĝas la animo de la sinjorino Karaulova. Sinjoroj ĵuraj alsidantoj! Vi vidis ŝin tie ĉi trankvilan eĉ ridetantan, sed ĉu vi scias, kiom da maldolĉaj larmoj elverŝis tiuj ĉi okuloj dum nokta silento, kiom da akraj kudriloj de varmega pento kaj de malĝojo enpuŝiĝis tiun ĉi koron elsuferintan! Ĉu ŝi ne volas, kiel aliaj virtemaj virinoj iri en preĝejon, la konfeson kaj la komunieron preni—en la blanka, bela vesto de komunligantino, sed ne en tiu ĉi malhonorinda formo de peko kaj de krimo? Eble inter noktaj sonĝoj ŝi jam ne unu fojo genufleksinte rampadis al tiuj ĉi ŝtonaj ŝtupoj, ilin ŝi kisadis per varmega kisado, sentante sin neindan tiun ĉi sanktejon eniri... Kaj ŝi ne estas kristanino! Kiu do estas inda de l'onomo kristano? Ĉu en tiu ĉi larmoj ne troviĝas tiu alta akto de pento, kiu la malcaŝtulinon faris Magdalenon, tiun sanktulinon, tiel alte honoratan...

— Ne! interrompis Karaulova.—Tio ĉi ne estas vero. Kaj mi ne ploris tute, kaj mi ne pentis. Kia-do pento estas tiu, se oni tion saman fari daŭrigas? Jen vi ekrigardu...

Ŝi la saketon malkovris, elprenis la tukon por nazo kaj poste monujon. Metinte du argentaĵajn rublojn kaj malgrandan sumon sur la manplato, ŝi eltritis ĝin al la advokato kaj poste al la juĝo. Unu el monetoj forglitis de l'mano, turniĝadis kelkfoje sur la betona enfrotita planko kaj haltiĝis apud la pupitro de la advokato. Neniu fleksiĝis por ĝin levi.

— Por kio mi ricevis jen tiun ĉi monon? Por tio sama. Kaj tiun ĉi veston, kaj la ĉapeleton, kaj la orelingojn?—ĉion por tio sama mi ricevis. Senvestigu min nude ĝis la sama korpo, kaj tiam oni nenion trovos la mian. Kaj la korpo ankaŭ ne estas mia—ĝi estas antaŭ tri jaroj vendita, kaj eble por la tuta vivo,—vivo do nia ne estas longa. Kaj en la ventro mia kio estas?

— Portovino, biero kaj ĉokolado—hieraŭ unu gasto per ĝi regalas,—kaj montriĝas, ke la ventro ankaŭ ne apartenas al mi. Mi havas nek honton, nek konsciencon: se vi ordonos, ke mi min nude senvestigu, mi senvestiĝos; se vi ordonos, ke mi sur la krucon ekkraĉu, mi ekkraĉos.

Kravĉenko ekploris. Ĝiaj larmoj ne elflueis, sed kuradis per rapidaj gutetoj, pligrandigantaj, kaj faladis sur la bruston nenature elstarintan, kiel sur pleton. Li ilin elviŝis de la buŝo kaj de la mentono, kie estis tikle, sed ne ĉirkaŭ la okuloj:

— Jen antaŭhieraŭ min kaj unu gaston oni edzigis, tiel, por ŝerĉi kompreneble: anstataŭ kronojn oni tenis super niaj kapoj notojn vazojn, anstataŭ kandelojn—bierajn botelojn kaj la pastron anstataŭigis la alia gasto kiu vestis mian jupon returnitan je alia flanko kaj tiel li iradis. Do ŝi — Karaulova montris la plorantan Kravĉenko — estis mia patrino kaj ŝi ploris, ploregis kvazaŭ serioze. Ŝi ploradi amas. Sed mi ridis,—ja efektive tio ĉi tre ridinda estis. Kaj rilate preĝejon mi estas indiferenta, mi penadas eĉ ne iradi preter ĝi, mi ĝin ne amas. Jen ankaŭ oni parolis tie ĉi „preĝi“,—kaj mi eĉ la vortojn de preĝo ne havas. Mi scias ĉiajn vortojn, eĉ tiajn, kiajn eble eĉ vi ne scias, malgraŭ ke vi estas viroj: sed la verajn vortojn mi ne scias. Pri kio do preĝi? La transtomban mondon mi ne timas, — pli malbone ne estos, kaj sur tiu ĉi mondo per la preĝo oni ankaŭ multon ne atingos. Mi preĝis por ke mi ne nasku,—mi naskis. Mi preĝis por ke la infano vivu, kune kun mi—kaj mi estis decigita en la domon edukistan lin fordoni. Mi preĝis por ke li tie nur restu viva,—kaj li mortis. Ĉu estis malmulte da tio, pri kio mi preĝis, kiam mi malsaĝa estis, sed dank' al bona homo, li min dekutimigis. La studento min dekutimigis preĝadi. Jen ankaŭ tiel, kiel Vi, li komencis paroli kaj pri infaneco mia kaj

pri cetero, kaj li min alkondukis al tio, ke mi ekploris kaj ekpreĝis: „La Sinjoro, forprenu min de tie ĉi!“ La studento do diras: „Jen, vi nun homo fariĝis kaj mi povas kun vi la amaman okupadon havi“. Li min dekutimigis. Kompreneble, mi ne koleras je li: por ĉiu estas plej agrable kisadi la honestan ol tielan kiel ekzemple mi aŭ jen ŝi estas. Sed nur al mi mem la preĝado kaj larmoj alportas nenian profiton. Ne do, kiela mi estas kristanino, sinjoroj juĝistoj,—por kio malsaĝaĵon paroli? Mi estas Grunjo—ciganino. Tielan min kaj opinion.

Karaulova facile ekĝemis, kapon ekbalancis, ekbrilinte per la oraj ringegoj de la orelingoj, kaj simple diris:

— Dudekkopekan moneron mi tie ĉi faligis,—ĉu mi povas ĝin levi?

Ĉiuj silentis kaj rigardis, dum Karaulova, antaŭfleksiginte, levis la moneron de l'glita planko.

— Nu ĉu vi-do, malgaje sin turnis la prezidanto al Pustoŝkina kaj al Kravĉenko,— estas konsentaj juri?

— Ni estas konsentaj... respondis Kravĉenko.—Kaj ŝi ne konsentas!

— Sinjoro prezidanto! leviĝis la prokuroro severa kaj majesta.—Ĉar multaj okazoj, rakontitaj tie ĉi de la flanko de atestulino Karaulova, estas tute konformaj al l'ideo de mokado de religio, mi, kiel agento de la kulpigestra observado, dezirus scii, ĉu ŝi ne memoras la nomojn?

— Nu, kia do estas mokado de religio! respondis Karaulova:—Simple, ni estis malsobraj. Kaj mi ne rememoras,—ĉu ĉiujn oni povas memori?

La juĝistoj longe kaj senrezultate konsiliĝas, eĉ ili alvokas al si la prokuroron kaj konvinke per du voĉoj murmuretas al li: „priedemandu sen ĵurado la atestulinon Karaulova'n pro ŝiaj nekristanoj konvinkoj!“

La ceteraj geatestuloj amase ekmoviĝis al la tribuno, kie ilin jam atendis la pastro en ornatu kun la kruco. La observisto laŭte diras:

— Mi petas ĉiujn sin levi!

Ĉiuj sin levas kaj sin turnas alla tribuno. Nun Karaulova vidas solajn dorsojn kaj nukojn: senharaĵn, harplenaĵn, rondaĵn, plataĵn, pintformaĵn.

La pastro parolas:

— Levu manojn!

Ĉiuj levis manojn.

— Ripetu post mi,—li per unu voĉo parolas kaj per alia daŭrigas:—Mi promesas kaj juras..

La amaso sonegas malunuvoĉe kaj la densa, arkoraŭ larmoplena kontraltvoĉo de Kravĉenko distingiĝas.

— Mi promesas kaj juras...

— Antaŭ la Ĉiopotenca Dio kaj antaŭ Lia sankta Evangelio...

— Antaŭ la Ĉiopotenca Dio... kaj antaŭ Lia... sankta... Evangelio...

Ĉio fariĝis harmonia kaj iras, kiel oni decas: gracie, facile, agrable. Dum la tuta tempo de la jurado kaj de la krucon kisado Karaulova staras senmove kaj rigardas unu punkton: la dorson de l'prezidanto.

Oni malproksimigis la geatestulojn krom Karaulova.

— Atestulino! La juĝo vin liberigis de la jurado, sed memoru, ke vi devas solan veron atesti laŭ pura konscienco. Ĉu vi promesas?

— Ne... Kian konsciencon mi havas? Mi do parolis ke mi nenian konsciencon havas.

— Nu, kion do ni devas fari kun vi? manojn disigas la prezidanto.—Nu, veron, vi komprenas, veron ĉu vi parolos?

— Mi diros, kion mi scias.

Post duonhoro ĉe la ordo plena ka trankvileco oni faras la juĝon. La demandoj kaj respondoj sekvis unu post alia tute regule: la prokuroro ion notas; la korespondanto kun la negocema kaj senpasia vizaĝo desegnas lajn sagacajn ornamentaĵojn sur la papereto. La juĝato donas longedaŭrajn kaj tre detalajn klarigojn. La manojn li ekmetis post la dorso, reen kaj antaŭen li balanciĝadas kaj ofte la plafonon ekrigardadas.

... — Rilate do la kvitancon de la urba pruntkaso je la velosipedo vendita,—la fakto estas tia. La 13-an Marton de l'jaro pasinta mi eniris en la magazenon de velosipeds de Marĥilevski...

... Rilate do kvazaŭ miajn diboĉojn en la montrita domo kaj tio, ke mi kvazaŭ elŝanĝis tie la papereton je valoro de cent rubloj, mi estadis tie nur kvar fojojn: la 21-an Decembron, la 7-an Januaron, la 25-an Januaron kaj la 1-an Februaron, kaj tri fojojn pagis por mi mia kolego Protasov. Rilate do la kvaran fojon kiam mi mem pagis, mi petas permeson de la juĝo prezenti la kalkulon de mi postulitan tiam, el kiu oni vidas, ke la komuna sumo de la elspezoj, enmetante en ĝi...

Laelekto lumas. Ekstere de la fenestroj estas mallumo. Estas gaje, varme, komforte.

Trad. Petro Vinogradov.

Ben-Tovit.

De L. Andrejev.

En tiu terura tago, kiam fariĝis monda maljusto, kaj en la Golgoto, inter rabistoj estis krucumita Jesuo Kristo,—en tiu tago de la plej frua mateno ĉe jerusalema komercisto Ben-Tovit neelporteble ekdoloris dentoj. Komenciĝis tio ĉi ankoraŭ je l'antaŭtago, vespere: facile ekdoloris dekstra makzelo, kaj unu dento, ekstrema antaŭ dento de saĝeco, kvazaŭ nemulte superleviĝis kaj, kiam al ĝi altuŝiĝadis lango, donis malgrandan senton de doloro. Post manĝo la doloro, tamen, tute kvietiĝis, kaj Ben-Tovit tute ĝin forgesis kaj trankviliĝis,—li en tiu ĉi tago kun profito ŝanĝis sian maljunan azenon por juna kaj

forta, estis tre gaja kaj ne aldonis signifon al avertantaj pri malbono antaŭmontroj.

Kaj li dormis tre bone kaj forte, sed antaŭ mem tagiĝo io komencis maltrankviligi lin, kvazaŭ iu vokis lin por ia tre grava afero, kaj kiam Ben-Tovit kolere ekvekiĝis, liaj dentoj doloris, doloris malkaŝe kaj kolerege, per tuta pleno de akra, boranta doloro. Kaj jam neeble estis kompreni, ĉu doloras la hieraŭa dento, aŭ ĉu al ĝi aliĝis ankaŭ aliaj; la tuta buŝo kaj kapo estis plenaj de terura sento de doloro, kvazaŭ Ben-Tovit'en oni devigis maĉi milon da brulvarmigataj ĝis-ruĝe, akraj najloj. Li prenis en la buŝon akvon el

argila kruĉo,—por unu minuto la kolerego de l'doloro malaperis, dentoj ekmoviĝis kaj ondo-forme ekbalanciĝis, kaj tiu ĉi sento estis eĉ agraba en komparo kun la antaŭe. Ben-Tovit ree kuŝiĝis, ekmemoris pri la nova azeneto kaj pensis, kiel li estus feliĉa, se ne dolorus tiuj ĉi dentoj, kaj volis ekdormi. Sed la akvo estis varma,—kaj post kvin minutoj la doloro revenis, ankoraŭ pli furioza, ol antaŭe, kaj Ben-Tovit sidis sur la lito kaj balanciĝadis, kiel pendolo. Tuta lia vizaĝo sulkiĝis kaj kolektiĝis al granda nazo, kaj sur la nazo, ekpaliĝinta pro suferoj, malfluidiĝis guteto de malvarma ŝvito. Tiel, balanciĝante kaj ĝemante pro la doloro, li renkontis unuajn radiojn de tiu suno, kies sorto estis vidi la Golgoton kun tri krucoj, kaj mallumiĝi pro teruro kaj malĝojo.

Ben-Tovit estis bonkora kaj bona homo, ne aminta maljuston, sed, kiam vekiĝis lia edzino, li, apenaŭ malfermante la buŝon, eldiris al ŝi multon da malagrablaĵo kaj plendis, ke oni lin lasis solan, kiel ŝakalon, por ĝemi kaj konvulsigi pro turmentoj. La edzino paciencie akceptis nemeritajn riproĉojn, ĉar ŝi sciis, ke ne de malbona koro ili estas dirataj, kaj alportis multajn bonajn kuracilojn: ratan depurigitan sterkon, kiun oni devas almetadi al vango, akran tinkturon el skorpiono kaj originalan ŝtoneron de l'disbatita de Moso tabulo Testamenta. De l'rata sterko fariĝis iom pli bone, sed ne por longe, ankaŭ de l'tinkturo kaj ŝtoneto, sed ĉiufoje post mallongtempa pliboniĝo la doloro revenadis kun nova forto. Kaj en mallongaj minutoj de ripozo Ben-Tovit konsolis sin per penso pri la azeneto kaj revis pri ĝi, kaj kiam al li fariĝis pli malbone—li ĝemis, koleris je la edzino kaj minacis, ke li disrompos al ŝi la kapon per ŝtono, se ne kvietiĝos la doloro. Kaj tutan tempon li iradis de unu angulo en la alian sur plata tegmento de sia domo, hontante aliri proksime al ekstrema rando ĉar tuta lia kapo estis ĉirkaŭligita per tuko, kiel ĉe virino. Kelkajn fojojn al li alkuradis infanoj kaj ion rakontadis per rapidaj voĉoj pri Jesuo Nasoreo. Ben-Tovit haltadis, dum minuto aŭskultadis ilin, sulkinte la vizaĝon, sed poste kolere frapadis per piedo kaj forpeladis: li estis bona homo kaj amis infanojn, sed nun li koleris, ke ili tedas lin per ĉiaj bagateloj.

Estis malagrabla ankaŭ tio, ke sur la

strato kaj sur najbaraj tegmentoj kolektiĝis multe da popolo, kiu nenion faras kaj scivole rigardas Ben-Tovit'on, ĉirkaŭligitan per la tuko, kiel virino. Kaj li jam intencis iri malsupren, kiam edzino diris al li:

— Rigardu, jen oni kondukas rabistojn. Eble, tio ĉi amuzos vin.

— Lasu min, mi petas. Ĉu vi ne vidas, kiel mi suferas?—kolere respondis Ben-Tovit. Sed en la vortoj de l'edzino sonis neklara promeso, ke la denta doloro devas ĉesi, kaj nevole li aliris al parapeto. Klininte la kapon flanken, ferminte unu okulon kaj apogante la vangon sur la manon, li faris plorantan mienon de abomeno kaj ekrigardis malsupren.

Sur mallarĝa strato, leviganta supren, senorde moviĝadis grandega amaso, ĉirkaŭvolvita de polvo kaj de nesilentiganta krio. En mezo de ĝi, fleksiĝante sub ŝarĝo de krucoj, sin movadis la krimuloj, kaj super ili elkurbigadis, kiel nigraj serpentoj, vipoj de romaj soldatoj. Unu,—tiu, kun longaj blondaj haroj, en disŝirita kaj kovrita per sango ĥitono,—puŝiĝis sur ĵetitan sub piedojn ŝtonon kaj falis. La krioj fariĝis pli laŭtaj, kaj la amaso, simile al diverskolora mara akvo, fermiĝis super la falinto. Ben-Tovit subite ektemis de l'doloro,—kvazaŭ iu enpikis en la denton brulruĝigitan kudrilon kaj turnis ĝin ekĝemis u-u-u,—kaj foriris de la parapeto, abomeneme-indiferenta kaj kolera.

— Kiel ili krias! — envieme diris li, imagante larĝe malfermitajn buŝojn kun fortaj nedolorantaj dentoj, kaj imagante kiel ekkrius li mem, se li estus sana. Kaj de tiu ĉi imago la doloro furioziĝis, kaj li ofte ekskuis la ĉirkaŭligitan kapon kaj blekis: m-u-u...

— Oni rakontas, ke Li sanigadis blindulojn,—diris ia edzino, neforirinta de l'parapeto, kaj ĵetis ŝtoneton en tiun lokon, kie malrapide moviĝadis levita per vipoj Jesuo.

— Nu, certe! Kuracu li jen mian dentan doloron,—ironie respondis Ben-Tovit kaj inciteme kun ĉagreno aldonis:—kiel ili polvigas! Tute kvazaŭ brutaro! Ilin ĉiujn oni devus dispeli per bastono! Konduku min malsupren, Saro!

La edzino okazis prava: la vidaĵo iom amuzis Ben-Tovit'on, sed, povas esti, helpis fine la rata sterko, kaj al li prosperis ekdormi. Kaj kiam li vekiĝis, la doloro preskaŭ malaperis, kaj nur sur la dekstra makzelo ekŝvelis neg-

randa flukso *) tiel negranda, ke ĝin apenaŭ oni povis rimarki. La edzino diris, ke estas tute nerimarkeble, sed Ben-Tovit malice ridetadis: li sciis, kia bona estas lia edzino kaj kiel ŝi amas diri agrablajn. Venis najbaro, ledisto Samuelo, kaj Ben-Tovit kondukis lin rigardi la novan azeneton kaj kun fiero aŭskultadis varmegajn laŭdojn al si kaj al la besto.

Poste, pro peto de scivola Saro, ili trioje iris sur la Golgoton por rigardi la krucumitojn. Dum la vojo Ben-Tovitis rekontadis al Samuelo de la komenco mem, kiel hieraŭ li eksentis la doloron en la dekstra makzelo kaj kiel poste nokte li vekiĝis de l' terura doloro. Por okulvidebla klarigo li faris la suferantan mienon, fermadis la okulojn, skuadis la kapon kaj ĝemadis, kaj grizebarba Samuelo kondolence balancadis la kapon kaj paroladis:

— Aj-aj-aj! Kiel dolore!

Al Ben-Tovit plaĉis la aprobo, kaj li ripetis la rakonton kaj poste returnis sin al tia

malproksima tempo, kiam ĉe li ekdifektiĝis ankoraŭ nur unua dento, malsupre en maldekstra flanko. Tiel kun viva interparolado, ili venis sur la Golgoton. La suno, aljuĝita lumi al la mondo en tiu ĉi terura tago, subiris jam post malproksimajn montetojn kaj en la okcidento brulis, kiel sanga postsigno, mallarĝa, purpureruĝa strio. Sur ĝia fono nediŝtingeblaj mallumis la krucoj, kaj apud la piedaĵo de l' meza kruco neklare blankiĝis iaj ĝenufleksintaj figuroj.

La popolo antaŭ longa tempo disiris; fariĝis malvarme, kaj pase ekrigardinte la krucumitojn, Ben-Tovit subprenis brakon de Samuelo kaj singardeme turnis lin hejmen. Li sentis sin aparte elokventa, kaj li volis rakonti ĝis fino pri la denta doloro. Tiel ili iris, kaj Ben-Tovit dum kondolencoj kaj balancoj kaj ekkrioj de Samuelo faris suferantan mienon, skuis la kapon kaj lerte ĝemis, — kaj el profundaj intermontoj, el malproksimaj bruigitaj ebenaĵoj leviĝadis nigra nokto. Kvazaŭ volis ĝi kaŝi de rigardoj de l' ĉielo la grandan krimon de l' tero.

Tradukis **Sirotin.**

Arbaron oni hakas...

De l' poetino Gálina.

Arbaron oni hakas... Junan, verdan, belan...
Maljunaj pinoj staras dum kun vid' severa,
Kaj tute plenaj de malgaja rev' mistera
Rigardas mutan malproksimon lumĉielan.

Arbaron oni hakas... Ĉar ĝi sonis brue,
Ĉar ĝi per ĝoja bruo vekis tutan teron,
Ĉar kantis ĝi per juna foliar' tro frue
La sunon klaran kaj feliĉon kaj liberon.

Arbaron oni hakas... Tamen semojn ŝparas
Kaj poste aperigos tero per vivforto...
Kaj verda mur' de batalantoj ree staros
Kun nova bruo sur la lok' de l' frata morto.

Vs. Lojko.

Ho mia kor'!

(Versaĵo de D-ro L. Zamenhof).

«О сердце, стой, не бойся такъ тревожно!

Ты изъ груди не рвись теперь долой!
Ужъ мнѣ сдержать себя едва возможно.
О сердце, стой!

О сердце, стой! Въ такое ли мгновенье,
Затративъ трудъ, я проиграю бой!
Довольно же! Уйми свое бѣненье!
О сердце стой.

Перев. съ эспер. **В. Замятинъ.**

Li eniru!

(Pentraĵeto el rememoroj)

de

Viktoro Gomulicki.

Ĉu vi konas „La preĝo de Virgulino“ de Teklo Bondajevska? tiun ĉi „La prière d'une vierge“, kiun viaj patrinoj, onkinoj, kaj eble avinoj en junaj jaroj ludadis je fortepiano, kun okuloj al ĉielo suprenlevitaj?..

Tiu ĉi maljunega melodio, pro kiu tiom da mokuloj akiris ĵetilojn de sia spriteco, por aliaj troege sentimentala kaj triviala, ĉiam blovdas en mian animon per la sincera poezio de malĝojo, dank' al rememoradoj.

Mi havis pli ol naŭ jaroj, kiam mi ĝin unuan fojon ekaŭdis. Ĝi venis al mi inter okazoj, kiujn oni ne povas forgesi.

Tiun ĉi tagon la patrino prenis min kun si por viziti nian konatinon, la vidvinon de bienhavanto, la virinon ankoraŭ ne maljunan, havantan tiajn okulojn, kvazaŭ ŝi ilin ĵus de larmoj viŝus. La vidvino loĝadis en la sama fino de la urbeto en la griza, malgaja dometo, kie el supre de la ŝinda tegmento levadis sin nigraj, senfoliaj branĉegoj de la morta tilio, antaŭ do la fenestroj en malgranda per barileto ĉirkaŭigita ĝardeneto floradis malvoj kaj sunfloroj.

La vidvino havis filinon Hedvigon, unulinon, malsanan je ftizo.

Tiun ĉi fraŭlinon mi tre amis por du kaŭzoj. Unue por tio, ke ŝi estis belega kaj simila al la reĝino Hedvigo en mia libro kun pentraĵoj de l'reĝoj, sekve—ke ŝi kantadis apud la fortepiano „pensetojn“ kaj „bruetojn“, pro kiuj mi pereis.

Ĉiu alveno de fraŭlino Hedvigo en nian domon estis por mi la festo. Mi iradis post ŝi kiel ombro. Mi alportadis al ŝi florojn de la ĝardeno, mi montradis librojn kun pentraĵoj, kolektojn de konkoj, de papilioj, de ŝtonoj—fine mi rakontadis, kiuj lokoj estas plej bonaj por bano, kaj ankaŭ en kiuj estas plej multe da fiŝoj kaj kankroj...

Mi penadis je mia maniero esti por ŝi agrabla kaj utila.

Kiam alvenadis vespero kaj en saloneto

oni ekbruligis la lampon (kiam la luno lumadis, ŝi petis ke oni ne ekbruligadu la lampon), mi malkovradis silente la fortepianon, alŝovadis la seĝon, metadis sur la nottenilon ŝiajn plej amatajn notojn...

— Fraŭlino Hedvigo tiam komencadis ludi kaj kanti—mi do kontraŭ ŝi eksidiĝinte, kaj la vizaĝon sur manoj apoginte, la tutan tempon enrigardadis en ŝiajn grandajn, nigrajn okulojn, en kiuj la lumo de la lampo aŭ de la luno ekbruligadis du arĝentajn, tremantajn flametojn.

La ludantino tion ĉi ekvidinte ridetadis al mi duone ŝerce, duone malĝoje...

La domanoj persekutadis min per fraŭlino Hedvigo. Ili parolis, ke mi enamiĝis en ŝin, ke mi certe ŝin edziĝos...

— Mi ne scias kio estas!—ripetadis la patrino kun malsincera klopodo.—Teĉjo estas en tiu ĉi jaro en lernejon ironta, kaj nun oni devas fari la edsiĝan feston...

Fraŭlino Hedvigo aldonadis mistere:

— Ha! ke nur sinjoro Stanislavo ne sciigus tion ĉi...

Sinjoro Stanislavo estis ŝia fianĉo de kelkaj monatoj en le urbeto forestanta.

Tiuj ĉi ŝercoj incitadis min.

— Por kiu ili min prenis!—mi parolis al mi mem kolere, en anguloj pri tio ĉi meditante.

Tiun tempon mian animon flamigadis la verkoj de Valter-Skott, mi lernis parkere „Kantojn historiajn“, mi aŭskultadis kun varmega intereso duone laŭtajn interparoladojn de pli maljunaj... Tute aliaj pensoj okupadis mian kapon.

Dum alesto de fraŭlino Hedvigo mi silentadis, imagante, ke mia sincereco povus ŝin ĉagreni... Nun post ŝia foriro la lango disligiĝadis ĉe mi.

— Ne, mia patrino!—mi parolis kun granda seriozezo, ripetante la frazon eltiritan el ia

ibro—al mia amikeco ŝi povas konfidi, sed alian senton ŝi vane postulus de mi.

En la griza dometo ni trovis ne esperante la ĝojan agordecon.

Fraŭlino Hedvigo, ne lasanta dum kelkaj semajnoj la liton, eksentis sin en tiu tago tiom pli sana, ke ŝi leviĝis—kaj sidis en mola seĝo, tuta blanke vestita.

La patrino, sur genuoj apud la filino starante, diskombadis ŝiajn longajn, nigrajn harojn, kiuj kuŝis kvazaŭ velura mantelo sur la ŝultro kaj la brakoj.

La vizaĝo de la malsanulino floris ruĝkoloro—la buŝo estis pli ruĝa ol koralo.

Apenaŭ ni montriĝis sur la sojlo, ambaŭ virinoj turnis sin al mia patrino kun eksplodo de la ĝoj:

— Li vivas!.. Li vivas!.. ili vokadis, ridante kaj plorante samtempe.

— Li skribis? — ekdemandis la patrino, egale vive eksentante ilian ĝojon.

La pli maljuna el la virinoj ekspiris, la okulojn per tuketo viŝante.

— Sur kio li povus tie skribi!..

— Sed je kia maniero?

— Sur peco de la basto li elskrapis: „mi vivas“—kaj tion ĉi li sendis al ni sekrete.

Fraŭlino Hedvigo eltiris el jaketo la pececon de betula basto. La poŝtsignoj de tranĉilo aŭ nur de ungo ruĝe sur ĝi desegniĝis.

Ĉiuj ĵetis sin rigardadi la neordinaran leteron. Trarigardinte, ili kisadiĝis, ekploris, ree kisadis unu la alian—fine, kun kortuŝanta sur vizaĝoj rideto, kiu rememoris la sunon trans pluva nubo elrigardantan—eksidiĝis trinki la kafon kun sekajetoj.

La kafo estis bonega, la sekajetoj ravin-daj—min ja ne trankviligadis nek la unua nek la dua. Kio estis pli mirinde: min ne trankviligadis eĉ la trarigardado de „La vivo de Napoleono“, la granda libro kun pentraĵoj, kiun el vitra, per ŝlosilo fermita ŝranko, oni nur por mi prenis.

Mi turniĝis maltrankvile sur seĝo distrita, atendanta. Apenaŭ mi ekvidis la tasojn kaj kruĉetojn malplenigitajn, mi estis jam preta kiel eble plej rapide, kvankam senkuraĝe, demandi!..

— Ĉu fraŭlino Hedvigo ludos hodiaŭ?—demandis la fitzulino, al mi amike ridetante.

Mi eksaltis de l'seĝo, rekte starigante, kiel antaŭ instruisto, mi elparolis per unu spiro:

Ĉio kion vi ludos—estos belega, ĉar vi mem estas belega. La virinoj ekridis. Fraŭlino Hedvigo minacis min per la blanka, sensanga, kiel el alebastro skulptita fingreto.

— Ha! eble iu spionos kaj al sinjoro Stanislavo raportos!..

— Tio kaj kio! Ni kun sinjoro Stanislavo ne faros al ni malbonon.

— Vi tiel parolas, Teĉjo, ĉar li ne estas tie ĉi.

— Se vi ne kredas, mi iros kaj serĉados sinjoron Stanislavon.

— Kaj vi scius kie lin serĉadi?

— Mi scius.

— Kaj vi irus?

— He! ke la patro nur permesu!..

La virinoj deturniĝis kaj eksilentis. La vidvino, kliniĝante al mia patrino mallaŭte diris:

— Oni devas tiun ĉi infanon antaŭ la okuloj havi!..

Tiuj ĉi vortoj incitis min. Mi sentis, ke malgraŭ infanaj jaroj, mi ne estas infano.

Mi kuntiris senpacience la brovojn, komencis rapidege malfermi la fortepianon, suprenlevi la nottenilon, dismeti la notojn!..

Fraŭlino Hedvigon, ĉiam ridetantan kaj flamiĝantan, oni transkondukis de l'seĝo al taboreto.

Ŝi prenis kelkajn akordojn kaj „pasaĵojn“. la forton de l'manoj provante. Akordoj estis tremantaj kaj mallaŭtaj!..

La vidvino stariĝis apud la seĝo de la filino, subtenante ŝian altan, fleksan figuron; mi prenis la lokon apud la fortepiano tiel, ke mi povu rekte en ŝiajn okulojn rigardi.

Ŝi unu momenton ekpensis kaj ne rigardante la notojn, komencis malrapide ludi la melodion kanteman, malgajan, revantan!..

Mi ne scias, ĉu tio ĉi estis la efikeco de la melodio, ĉu—de la okuloj de ludantino, sed mi eksentis facilan tremon, trakurantan la nervojn.

Mi rememoras tiun ĉi momenton tre detale. Tia rememoro apartenas al tiuj kiuj ekbruligas en animo pro neestingeblaj inpresoj.

En saloneto odoris je kafo kaj je odorantaj kandeletoj. Unu el muselinaj kurtenoj estis subpinglita per pinglo por tralasi la paŝan aŭtunan sunon.

Super la fortepiano pendiĝis du koloraj pentraĵoj: unu prezentis Kosĉuŝkon, liberigatan el malliberujo, dua—Paŭlo kaj Virginio.

Sur la fenestro floris kakt; la ekvelkinta faire-ruĝa floro elpendiĝis malsupren.

Mi rememoras eĉ la sekvantan malgrandan detalon: la fortepiano parte disagordiĝita, havis en „violino“ unu sonadantan kordon, kaj tiu ĉi kordo per ĉiu frapo elvokis la egalan tremadon en malbone enkadrigita fenestrovitro...

Fraŭlino Hedvigo, traludinte unuan parton, deŝovis de klavoj la manojn, ripozante.

Mi ekprofitis la interrompon por demandi duonvoĉe:

Kion vi ludas?

— „La preĝo de virgulino“.

Post momento mi aldonis ankoraŭ:

— Kiel tio estas belega! Mi tuj divenis, ke tio ĉi devos esti la preĝo...

Kiam la melodio denove ekfluis, mi jam ne dubis, ke mia amikino preĝas per tiu ĉi muziko kaj preĝas pro la feliĉo por... sinjoro Stanislovo.

Subite fariĝis okazo neordinara, nekomprenbla...

Fraŭlino Hedvigo kun okuloj al ĉielo superportitaj, kun rideto de interna kontenteco sur la buŝo, ŝajnis este tute endroniĝinta en la muzikon. Senatendite io ekskuis ŝin kvazaŭ de elektra ondo kaj ŝin ekrididigis, kiel en atako de la katalepsio.

Ŝi paliĝis kiel kreto, la manoj senmove delasiĝis laŭlonge de la korpo. Turninte la okulojn al la pordo, kie en tiu ĉi momento neniu estis—ŝi eldiris kun forto:

— Li eniru!

Tio ĉi sonadis kiel ordono, kaj kune kaj kiel respondo je la demando.

La pli maljunaj virinoj ĵetiĝis al ŝi en grandega maltrankvileco.

En tiu momento la pordo malfermiĝis.

Sur la sojlo stariĝis la servantino kaj diris:

— Alvenis la homo el la vilaĝo kaj demandas, ĉu li povas eniri?..

Fraŭlino Hedvigo malfermis la buŝon, sed la kunpremiĝo deprenis al ŝi la parolon. Nur per okuloj ŝi ripetadis la deziron antaŭ momento eldiritan.

Mia patrino sin turnis al la servantino kaj ordonis al ŝi enkonduki—tium ĉi homon.

Li eniris. Li ekurmuris timeme! „estu benita“, kaj stariĝis humite apud la sojlo. Li havis harkovritan vizaĝon—kiel urso; la longaj haroj de longe ne tonditaj, kovrigadis lian frunton kaj okulojn.

Lia kapoto estis nigreblua, per ruĝa bando ĉirkaŭzonigita. Sur la piedoj li havis pezaĵajn botegojn, en la mano li tenis la ĉapon el griza ŝaffelo.

Mi atendadis silente kion li diros, por momento eĉ pri la malsanulino forgesinte.

Sed subite fraŭlino Hedvigo, forpuŝinte la ŝin subtenantan patrinon, ekleviĝis kaj komencadis paŝi al la veninto.

Blanka kaj rigida, malrapide, paŝo post paŝo si moviĝadis, kun ripozoj, kiel marmora statuo. Ŝiaj okuloj fariĝis senmovaj, ŝi elteris la manojn antaŭ si kiel por ĉirkaŭpreni. Per ekpaliĝita buŝo ŝi malfacile ripetadis nur unu vorton:

— Mia... mia... mia...

La vilaĝano ankaŭ forlasis sian lokon kaj iris al ŝi renkonte.

Sed ili ne alvenis unu al alia.

En mezo de la saloneto fraŭlino Hedvigo ŝanceliĝis, ekkaptis ŝian bruston kaj falis, kiel subhakita arbo.

El ŝia buŝo torento ekfluis la fonto de purpura sango.

Fariĝis tumulto.

Oni kuradis, ploradis, alportadis sanigilojn, invitis kuracistojn, alvokadis Dion kaj ĉiujn sanktulojn—vera tago de l'juĝo.

Oni ordonis al mi iri hejmen.

Jam malfrue je vespero revenis la patrino—malĝojigita, silentanta kun ruĝaj de ploro palpebroj.

Antaŭ ke mi povu ŝin demandi, ŝi prenis min por la mano, alkondukis al kruco, pendanta sur la muro, ordonis genui.

Kiam mi genuis, ŝi diris solene:

— Diru, Teĉjo, tri fojojn „Ave Mario“ kaj unu—„Eternan ripozon“...

— Pro kies animo, patrinet?

Pro animo de tiu ĉi, kiu ludis hodiaŭ „la preĝo de virgulino“.

.....

Ni enteriĝis fraŭlinon Hedvigon je krepusko.

En tombejo, mi rememoras, ni reciproke lumigis al ni per funebraj kandeloj.

Sur la randon de la tombo maljunulo metis grandan lanternon por ke estus videble al la tombistoj, mallevigantaj la ĉerkon.

Ni enterigadis fraŭlinon Hedvigon je krepusko—pro tio ke aŭtune la tagoj estas mal-

longaj, kaj eble pro aliaj kaŭzoj, pri kiuj oni ne parolis en mia ĉeestado.

La ĉerkon tra tuta vojo portadis junuloj. Inter ili estis kaj la homo en nigreblua kapoto, kun harkovrita vizaĝo.

Mi treege bedaŭris fraŭlinon Hedvigon.

Sed mi estis fiera knabo—mi ne ploris.

Sed ploris la homo en kapoto... Starante plej proksime al li, mi parolis:

— Oni devas esti viro, sinjoro Stanislavo! Ĉu vi ne legis Valter-Skott? Tie la fianĉo, perdinte la amatinon, neniam ploras. Li diris la preĝon sur ŝia tombo, ekplantis floron—poste alpinglis sur kiraso nigran skarpon kaj foriris...

Li turnis al mi sian vizaĝon kiu ĉe tre-

manta lumo de funebraj kandeloj elrigardis terure.

— Mi ankaŭ foriros—li surde diris.

Kaj li foriris.

Morgaŭe, post la enterigo de fraŭlino Hedvig, li jam ne estis plu en urbeto.

Poste li faradis longajn vojaĵojn travivadis strangajn okazaĵojn, kvazaŭ el sorĉa fabelo...

Post dek jaroj nia urbeto denove vidis lin...

Tiun ĉi fojon li jam ekloĝis konstante—edziĝis, trankviliĝis, ekgrasiĝis.

Nun li havas kvar infanojn.

La nomo de la plej maljuna estas Hedvigoo...

Tradukis el pola **N. Novicki.**

Esperantista Movado.

Afrika. Alĝirio. G-nj M. Baissac nepentalece artikolojn pri ĝeneva kongreso en gazetoj: „La Republicain“ kaj „L'Indépendant“. Журнал „Alĝeria Stelo“, соединился с издаваемым во Франции журналом „Эсперанто“. — **Мадагаскар.** Капитан Fortin в Анкадифотсу деятельно пропаганд. Эсперанто на этом острове. Местная газета „Le Courrier de Tananarive“, заинтересованная Эсперанто помещает хронике и статьи о распространении Эсперанто. В одном из последних номеров помещено воззвание местных эсперантистов, в котором последние призывают всех сочувствующих посещать бесплатные эспер. курсы. По сведениям той же газеты Эсперанто имеет на Мадагаскаре до 1000 adeptов.

Америка. Боливия. Редактор газеты „El Tiempo“ в Потоси заинтересовался Эсперанто и вскоре намерен устроить в том же городе эспер. группу. Газеты „La Verdad“, „La Integridad“ и „El Comercio“ поместили статьи о Эсперанто и его распространении. В № 3 (4-й год издания) журнала „Antaŭen Esperantistoj“ напечатана интересная статья о необходимости Эсперанто, в которой автор говорит о следующем факте: В Перу прибыл из Соединенных Штатов Министр Root,

Afriko. Alĝerio. S-ro M. Baissac enprenis la artikolojn pri ĝeneva kongreso en gazetoj: „La Republicain“ kaj „L'Indépendant“. La ĵurnalo „Alĝeria Stelo“ unuiĝis kun franca ĵurnalo „Esperanto“. **Madagaskaro.** Kapitano Fortin en Ankadifotsy ageme propagandas „Esperanto“ en tiu ĉi insulo. La loka gazeto „Le Courrier de Tananarive“ ekinteresiĝinta pri Esperanto enhavas kronikon kaj artikolojn pri disvastigado de Esperanto. En unu el la lastaj numeroj estis enpresita alvoko de Madagaskaraj esperantistoj, en kiu ili petas ĉiujn aprobantojn viziti la senpagajn esper. kursojn. Laŭ sciigoj de tiu sama gazeto Esperanto havas sur Madagaskaro ĝis 1000 adeptoj.

Ameriko. Bojivujo. Redaktoro de la loka gazeto „El Tiempo“ en Потоси ekinteresiĝis pri l-vo Esperanto kaj baldaŭ intencas fondi la esper. grupon en tiu sama urbo. Gazetoj: „La Verdad“, „La Integridad“ kaj „El Comercio“ enhavas la artikolojn pri Esperanto kaj pri ĝia propagando. En № 3 (4 jaro de ekzistado) de ĵurnalo „Antaŭen Esperantistoj“, estas enpresita interesa artikolo pri neceseco de Esperanto, en kiu aŭtoro parolas pri sekva fako: en Perou alvenis el Unuigitaj Ŝtatoj ministro S-ro Root, kiu parolas nur

говорящий лишь по английски, и благодаря этому обстоятельству произошло нѣсколько комичныхъ сценокъ взаимнаго непониманія и по поводу этого газета пишетъ: „это доказываетъ, что дипломаты и особы, желающіе разговаривать съ иностранцами о дѣлахъ должны употреблять вспомогательный языкъ, напр. Эсперанто, иначе имъ выпадаетъ неприятная роль молчать или говорить для пространства“.

Англія. Наши английскіе друзья, рѣшившіе устроить 3-ій Эсперантскій Конгрессъ въ одномъ изъ главныхъ городовъ Англіи—Кембриджъ начали дѣятельно приготовляться къ этому торжественному событію, результатомъ чего явилась слѣдующая замѣтка въ одной изъ газетъ, издаваемыхъ въ томъ же городѣ, сообщающая, что собраніе гласныхъ Кембриджской городской думы, узнавъ о имѣющемъ состояться въ ихъ городѣ Эсп. Конгрессѣ, единогласно рѣшило устроить самый радушный пріемъ участникамъ Конгресса по примѣру того, какой былъ оказанъ два года тому назадъ собравшимся тамъ членамъ „Brita Esperanta Asocio“. Въ организационный комитетъ по устройству Конгресса избраны: извѣстный эсперантистъ полк. Pollen, G. Gunningham и какъ почетный секретарь г. Bolingbroke Mudié. Въ Лондонѣ состоялся литературный вечеръ съ пѣніемъ, декламацией и рѣчами на Эсперанто. Въ слѣдующихъ городахъ были прочитаны доклады о Эсперанто: S-ro Osborne (Barrow), S-ro Milner (Vickerstowns), S-ro Coox въ Loughborough, S-ro Warden и Paye въ Edinburgh, S-ro Parker въ Siplej, S-ro Ellis въ Oakworth, Rowe въ Nuttingham, Billingham въ Northampton, послѣ чего въ большинствѣ изъ вышеозначенныхъ городовъ открылись эспер. курсы. Въ Edinburgh состоялась эсп. выставка, прошедшая съ огромнымъ успѣхомъ. Основались группы: въ гор. Vickerstowns, Schiplej, Colwyn, Bay, Woodford, Rhos, N. Wales, London (Caxton Esper. Groupe). — Нѣсколько сотъ английскихъ и другихъ коммерческихъ фирмъ принимаютъ корреспонденцію на Эсперанто. Вышелъ № 11 журнала „The Britich Esperantist“, имѣющій какъ всегда интересное литературное приложение. Основался „Korektada kores-

angle kaj dank'al tio okazis kelkaj kuriozaj scenoj de reciproka nekompreneĝado kaj la gazeto pri tio parolas: „tio pruvas ke la diplomatoj kaj la personoj, kiuj devas priparoli pri aferoj kun fremduloj, bezonas uzadi helpan lingvon, ekzemple lerni Esperanton, alie maniere ili prezentas rolon tre malagrablan esti silentaj kaj paroli kun neniu“.

Англоу. Niaj anglaj amikoj, kiuj decidis aranĝi la 3-an Esperantan Kongreson en unu el plej grandaj urboj de Anglujo—en Cambridge komencis fervore agadi pri tiu solena festo kaj dank'al iliaj klopodoj aperis la artikolo, en unu el tieaj gazetoj, komunikante, ke la anoj de „urba domo“ sciiginte pri estonta kongreso unuvoĉe decidis fari la plej bonan renkonton al kongresanoj, laŭ ekzemplo de tia, kia estis antaŭ du jaroj farita al la membroj de l' „Brita Esperanta Asocio“. En la organizan Komitaton por aranĝo de kongreso estas elektitaj: la fama Esperantisto—S-ro Kolonelo Pollen, S-ro G. Cunningham kaj S-ro Bolingbroke Mudié, kiel honora sekretario. En London efektiviĝis literatura vespero kun kantado kaj paroladoj pri kaj sur Esperanto. En la sekvantaj urboj estas legitaj paroladoj pri Esperanto: S-ro Osborne (Barrow), S-ro Milner (Vickerstowns), S-ro Coox—Loughborough, S-ro Warden kaj S-ro Paye en Edinburgh, S-ro Parker—Siplej, S-ro Ellis—Oakworth, Rowe en Nottingham kaj Billingham en Northampton, kaj poste en tiuj ĉi urboj fondiĝis la kursoj kaj esperantaj grupoj. En Edenbouroĝ efektiviĝis Esperanta ekspozicio tre sukcesplena; dum du tagoj estis disvenditaj 500 lernolibroj. Fondiĝis grupoj en Vickerstowns (prezidanto S-ro Milner), Schiplej, Colwyn, Bay, Woodford, Rhon N. Wales, London (Caxton Esper. Groupe). Pli ol du centoj de anglaj kaj allandaj komercaj firmoj akceptas la korespondon en Esperanto. Eliris № 11 de ĵurnalo „The Britich Esperantist“ enhavanta, kiel ĉiam, la interesan, literaturan aldonon. Fondiĝis la nova Esperanta klubo: „korektada“ kiu havas la celon korektadi la erarojn de ricevataj leteroj.

pondanta klubo", имѣющій своей цѣлью исправленіе ошибокъ въ получаемыхъ письмахъ.

Австралія. Г. Мачъ открылъ въ г-р. Lidmer эспер. курсы. 2 мѣстныя газеты помѣщаютъ нѣсколько разъ въ недѣлю статьи объ Эсперанто.*

Австро-Венгрія. Львовскіе эсперант., по окончаніи курса эсперанто, устроеннаго г-номъ St. Lazica предпринимаютъ теперь по воскресеніямъ экскурсіи въ окрестности гор. Львова. То же общество издало эсп. учебникъ. Въ городахъ: Краковѣ, Тарнополѣ и Betz устраиваются группы и открываютъ курсы. Неутонимый соратникъ г. St. Lazica произнесъ рѣчи въ Brody и Tarnopolo. Многія мѣстныя газеты помѣщаютъ эсп. статьи. Среди нихъ имѣются очень распространенные журналы, — какъ напр.: „Slowo Polskie“, „Czas“, „Kraj“, „Nowosci Ilustrowane“. Основанный въ 1902 г. клубъ эсп. въ Прагѣ, имѣющій большую бібліотеку и всѣ эсп. журналы, рѣшилъ рассылать членамъ общества, живущимъ въ другихъ городахъ, получаемые журналы для прочтенія. Это предпріятіе, несомнѣнно принесетъ огромную пользу эсперанто и заслуживаетъ подражанія. Этотъ же клубъ циркуляромъ извѣщаетъ насъ, что на общемъ собраніи членовъ рѣшено издавать эспер.-бог. журналъ. Цѣна за 10 номеровъ по 16 стр.—4 fr., Редакторъ извѣстный эсп-истъ S-ro Kühnl. Адресъ редакціи Praha, II 1322—Esp. Klubo“. Въ г. Hrostejev, p-ro Friedrich открылъ эсп. курсы. Вышелъ № 2 газ. „Pola Esperantisto“ и № 7—9 жур. „Esperanto“ съ фотографіей.

Азія. Японія. Появленіе журнала „Японскій Эсперантистъ“ увеличило число Эсперантистовъ. Одинъ изъ учениковъ проф. Gauntlett, г-нъ Asado увѣряетъ, что для японцевъ даже не знающихъ другихъ языковъ Эсперанто очень легко.

Кохинхина. Группа того же названія сообщаетъ, что недавно комитетъ ея былъ измѣненъ и на 1906—7 годъ избраны: Предсѣдатель M. Carrère, Секретарь M. Barlet.

Индія. Эсп. группа въ Калькутѣ энергично работаетъ, она не только послала двухъ представителей на бывшій конгрессъ въ Женевѣ, но и издала собственный журналъ „Pioniro“ 3 №№ уже вышли. Въ на-

Аўстраліо. S-ro Marx komencis legi en urbo Lidmer esp. kursojn. Du lokaj gazetoj enpresas kelkfoje en semajno artikolojn pri Esperanto.

Аўстро-Уугарујо. Lvovaj Esp-istoj post fino de Esp. kursoj kiujn legis S-ro St. Lazica, nun ĉiudimanche enterprenas ekskursiojn en ĉirkaŭaĵoj de urbo Lvov. La tiu sama S-to eldonis esp. lernolibron. En urboj: Krakovio, Tarnopolo kaj Betz fondiĝas grupoj kaj malfermiĝas kursoj. Senlaca kunbatalanto S-ro St. Lazica faris paroladojn en Brody kaj Tarnopolo. Multaj lokaj gazetoj enhavas Esp. artikolojn. Inter ili estas tre disvastigitaj revuoj kiel ekz: „Slowo Polskie“, „Czas“, „Kraj“, „Nowosci Ilustrowane“. Fondita en 1902 jaor esp. klubo en Praha, havanta grandan bibliotekon kaj ĉiujn Esp. ĵurnalojn decidis dissendi al membroj de S-to loĝantaj en aliaj urboj, ricevatajn ĵurnalojn por legado. Tiu ĉi enterpreno sendube alportos al Esperanto grandaŭ utilon kaj devas esti aprobita. La tiu sama klubo per cirkulero sciigas nin, ke en komuna konsido de membraro estis decidita la eldono de esper.-boh. ĵurnalo. Preso por 10 numer. po 16 paĝoj—4 fr. Redaktoro—konata Esp-isto S-ro Kühnl. Adreso: Praha II 1322—Esp. Klubo. — En u. Hrostejev, p-ro Friedrich malfermis Esp. kursojn.—Eliris № 2 de gaz. „Pola Eŝpetantisto“ kaj № 7—9 de ĵur. „Esperanto“.

Azio. Japanujo. La apero de ĵurnalo „La Japano Esperantisto“ tre pligrandigis la nombron de Esp-stoj. Uru el lernantoj de prof. Gauntlett—S-ro Asado certigas, ke por japanoj, eĉ ne sciantaj aliajn lingvojn Esperanto estas tre facila.

Kohinhino. Grupo de tiu sama nomo komunikas, ke antaŭ nelonge ĝia komitato estis renovigita kaj por 1906-7 jaro estas elektitaj: Prezidanto—S-ro M. Carrère, Sekretario—M. Barlet.

Hindujo. La esp. grupo en Kalkutt' energie laboradas, ĝi ne sole sendis du reprezentantojn en estintan ĝenevan kongreson, sed kaj eldonas ĝian propran ĵurnalon sub titolo „Pioniro“, kies 3 №№—oj jam aperis. Nun ĝi

стоящее время намѣрено учредить Индейскую Эспер. ассоціацію. Мѣстные газеты „Madras Times“ и „Madras Mail“ помѣстили благоприятныя статьи объ Эсперанто.

Бельгія. Основаны консульства въ слѣдующихъ городахъ Anvers, Andenue, Bruges, Brussel, Duffel, Huy, Spa, Liege, Malines, Verviers и Namur. Въ г. Brussel 13 Октября состоялся съѣздъ членовъ „Бельгійской Эспер. лиги“, присутствовали: гг. Coox, Lemaire, Blanjean, Vittery и многіе др. Читали рѣчи: Д-ръ Broeckaert въ Anvers, г. Verbeke въ Namur. Въ этихъ же городахъ, а также въ Брюсселѣ и Laken имѣются эспер. курсы. Въ гор. Huy устроена эспер. выставка, усердно посѣщаемая многими лицами. Извѣстный пропагандистъ капитанъ Lemaire прочелъ лекцію о Эсперанто въ гор. S-t Gilles въ помѣщеніи Народнаго Университета и въ клубѣ „Avenir“ 18 октября. Онъ же дѣятельно помѣщаетъ статьи о Эсперанто въ мѣст. газетѣ. Вышелъ № 3 (5 годъ) журнала „Belga Sonorilo“.

Болгарія. Въ гор. Софіи 20 октября происходилъ первый съѣздъ Эсперантистовъ по рѣшенію вопроса о Эсперантск. пропагандѣ. Въ числѣ представителей были: Гг. I. Давидовъ изъ Силистріи, Харлабевъ изъ Тирново, Янковъ изъ Шуменъ, Райчиновъ изъ Пловдива и мн. др., до 30 человекъ. Избранный изъ числа ихъ Комитетъ основываетъ Эспер. пропагандный журналъ: „Bulgara Propaganda Gazeto“. Въ Плевно много учителей мѣстныхъ училищъ изучаютъ Эсперанто. Вышелъ двойной (10—11) номеръ журнала „Unua Paŝo“ заключающій интересную статью объ Эспер. консульствахъ.

Данія. Вышедшая пять мѣсяцевъ тому назадъ въ количествѣ 3000 экземпляровъ книга „Esperanto Lernolibro“ уже вся распродана и издатель ея г. S. Gjörling приступаетъ къ печатанію ея опять въ томъ же количествѣ экзмп. Въ гор. Копенгагенъ почтовый чиновникъ г. Svane читаетъ курсы для своихъ 30 товарищей. „Societo Esperantista“ въ томъ же городѣ основываетъ пропагандный журналъ.

Франція. S-ro L-to Bayol проситъ всѣ Эсп. группы сообщить ему списки извѣстныхъ имъ: бывшихъ и настоящихъ офи-

intencas fondi la „Hindujan Esper. Asocion“ La lokaj gazetoj „Madras Times“ „Madras Mail“ enpresis favorajn por Esperanto artikolojn.

Белгую. Fondiĝis esper. konsulejoj en urboj: Anvers, Andenue Bruges, Brussel, Duffel, Huy, Spa, Liege, Malines, Verviers kaj Namur. En Brussel 13 oktobran estis la kunveno de membroj de la „Belga Esper. Ligo“. Partoprenis S-roj Coox, Lemaire, Blanjean, Vittery kaj multaj aliaj. Legis la paroladojn.. D-ro Broeckaert en Anvers, S-ro Verbeke—en Namur. En tiuj ĉi urboj kaj en Bruselo Laken malfermiĝis esper. kursoj. En Huy estas aranĝita esper. ekspozicio, vizitata tre volonte de multaj personoj. La konata propagandisto S-ro Kapitano Lemaire legis lekcion pri Esperanto en S-t Gilles en Popola Universitato kaj en klubo „Avenir“ 18-an de Oktobro. Li ankaŭ ageme enmetas la artikolojn pri esper. en lokajn gazetojn. Eliris № 3 (5 jaro) de ĵurnalo „Belga Sonorilo“.

Българујо. En urbo Sofio (20-an de Oktobro) kunvenis bulgaraj esp-istoj, por decidi la demandon pri Esperanta propagando. En nombro de reprezentantaj ĉeestis: S-ro Davidov el Silistrio, S-ro Harlambev el Tirnovno, Jankov el Ŝumen, Rajĉinov—el Plovdiv kaj multaj aliaj ĝis 30 personoj. Elektita el tiu ĉi nombro komitato fondas la Esper. propagandan ĵurnalon „Bulgara Propaganda Gazeto“. En Plevno multaj gimnaziaj instruistoj ellernas Esperanton. Eliris la duobla (№ 11-12) numero de ĵurnalo „Unua paŝo“ kun interesa artikolo pri Esper. konsulejoj.

Dанујо. Eldonita antaŭ kvin monatoj broŝuro „Lernolibro de Esperanto“ en kvanto de 3.000 eks. estas jam dis—vendita kaj eldonisto—S-ro Gjörling presas denove tiun ĉi libron en tia sama kvanto. En urbo Kopenhagen poŝtoficisto S-ro Svane legas la kurson por 30 siaj kolegoj. „Societo Esperantista“ en tiu sama urbo fondas la propagandon esp. ĵurnalon.

Францујо. S-ro L-to Bayol petas ĉiujn Esp. grupojn komuniki al li la nomaron de konataj al ili eks—kaj oficiroj, kuracistoj,

церовъ, врачей, сестеръ милосердія, раненыхъ въ бывшую войну, такъ какъ онъ дѣятельно пропaгaндируетъ Эсперанто среди „Краснаго Креста“ и есть основаніе предполагать, что имѣющій быть въ іюлѣ 1907 г. конгрессъ „Краснаго Креста“ признаетъ Эсперанто официальнымъ языкомъ, ибо представители этого конгресса изъ Голландіи, Испаніи и Франціи сочувствуютъ этому нововведенію. Эсп. консульства основаны въ Reims (Marne 3, place Royale), Charenton (Seine, 52 rue de Paris M. Cuzon), Troyes (S-no F. Doré), Lyon (107, rue de Tronchet. M. Daudin). Прочитаны рѣчи: М. Berthelot (изъ Женевы) въ Марсели, тамъ же г. Delatuai (въ обществѣ „L'Union Chrétienne“, D-r M. Rapin въ „Ligue de l'Enseignement“. Журналы „La Petit Troyen“, музыкальная газета „Le Courier de l'Orchestre“, „Revue de le Nations“, „Annales politiques et littéraires“ и мн. др., помѣстили статьи о Конгрессѣ, о пропагандѣ Эсперанто, и рецензіи о Эспер. жур. и книгахъ. Вышелъ № 2 фотогр. журнала „Foto-Revue“, № 5 „Tra la Mondo“, имѣющій интересо „Junulara Aldono“ и статью русскаго доктора: „Vilaĝana movado en Gurojo“. Надо замѣтить, что этотъ журналъ увеличился въ объемъ и дѣйствительно ведетъ насъ по всему свѣту. Вышелъ № 3 „La Revuo“, ноябрьскій „Espero Katolika“, № 9 (103) „L'Esperantiste“ и т. д. Эспер. группа въ Парижѣ извѣщаетъ, что для облегченія корреспонденціи съ Парижемъ г. Ballimon, (21, rue de l'Arbre Sec.) принимаетъ переводы писемъ, написанныхъ на Эсперанто къ французамъ, не знающимъ его.

Кромѣ того группа проситъ сообщать объ адресахъ группъ подобнаго рода въ Россіи. Редакція „Le Courier de la Presse“ (газета рассылающая вырѣзки изъ журналовъ, газетъ и пр.) увѣдомляетъ, что въ гор. Armentiers, въ Филармоническомъ о-вѣ состоялся докладъ г. Michaux о Эсперанто, послѣ чего тамъ же основалась Эсп. группа.

Предсѣдатель—Д-ръ Briquet, Секретарь—М. Gautier. Въ Парижѣ открылась новая книжная торговля, специально Эспер. изданій „Librairie de l'Esperanto“ G. Warnier et C-ie 46 rue Sainte-Anne. Названная фирма охотно высылаетъ свои каталоги всѣмъ желающимъ бесплатно. Фирма эта является

kompatemfratinoj, vunditaj en estinta milito, ĉar li ageme propagandas Esperanto inter «Ruĝa Kruco» kaj oni povas supozi ke estonta en Julio de 1907 jaro kongreso de Ruĝa Kruco akceptos Esperanto, kiel oficiala lingvo. La reprezentantoj de kongreso el Holando, Hispanujo kaj Francujo konsentas tiun ĉi planon.—Esp. Konsulejoj fondiĝis en Reims (Marne, 3 place Royale), Charenton (Seine, 52, rue de Paris, M. Cuzon), Troyes (S-no F. Doré), Lyon (107, r. de Tronchet. M. Daudin).—Legis paroladojn: M. Berthelot (el Ĝenevo) en Marseille; en sama urbo S-ro Delatuai (en S-to „L'Union Chrétienne“), D-ro M. Rapin (en „Ligue de Enseignement“).—Jurnalo „La Petit Troyen“, muzika revuo „Le Courier de l'Orchestre“, „Revue de la Nations“, „Annales politiques et littéraires“, kaj mult. al. enpresis artikolojn pri Kongreso, propagando de Esperanto kaj recensiojn pri esper. jurn. kaj libroj. Eliris № 2 de fotogr. jurn. „Foto-Revuo“, № 5 de „Tra la Mondo“, enhavana interesan „Junulara Aldono“ kaj verkon de rusa d-ro: „Vilaĝana movado en Gurojo“. Oni devas konfesi, ke tiu ĉi jurnalo pligrandigis kaj vere gvidas nin tra la mondo. Eliris № 3 de literatura jurnalo „La Revuo“, novembra numero de „Espero Katolika“, № 9 (103) „L'Esperantiste“ ktp. Esp. grupo en Parizo sciigas, ke por helpado de korespondado kun Parizo komitatano S-ro Ballimon (21, r. de l'Arbre Sec.) akceptas la tradukojn de leteroj, esperante skribitaj al francoj, ĝin ne sciantaj.—Krom tio la grupo petas komuniki la adresojn de rusaj grupoj de simila direkto en Rusujo. La Redakcio de „Le Courier de la Presse“ (gazeto, dissendanta la gazetajn eliraĵojn) sciigas ke en urbo Armentiers, en Filarmonia S-to estis la urbo Armen S-ro Michaux pri Esperanto kaj poste en tiu sama urbo fondiĝis esp. grupo. Prezidanto S-ro D-ro Briquet. Sekretario—M. Gautier En Parizo malfermiĝis la nova librotenejo speciale de Esperantaj eldonoj: „Librairie de l'Esperanto“ G. Warnier et C-ie, 46 Rue Sainte-Anne. La nomita firmo tre volonte sendas al ĉiuj dezirantoj la katalagojn. Tiu ĉi firmo estas rajtigito de l'nia redakcio «Ruslanda Esperantisto» por Francujo.

представителем журнала „Ruslando Esperantisto“ на Францію.

Германиа. Основанное „Germanlingva Esperanta Asocio“ имѣетъ большой успѣхъ среди германскихъ Эсперантистовъ. На общемъ собраніи Берлинской группы по предложению г. Борель послѣдняя рѣшила присоединиться къ вышеназванной общегерманской организаціи. Въ томъ же городѣ состоялся докладъ извѣстнаго проф. Д-ра Освальда на тему: „Эсперанто и его значеніе для науки, техники и коммерческихъ сношеній“. Научно-академическій союзъ „Galelsberger“ официально принялъ Эсперанто какъ вспомогательный международный языкъ. Предсѣдатель 1-го Эспер. Германо-Славянскаго конгресса, г. Альбертъ Шульковский (Strasburg W-Pr. Jakobstr, 155) просить насъ сообщить слѣдующее: „на пятидесятницѣ отъ 19 по 21 мая 1907 г. состоится въ Allenstein (Восточн. Пруссія) „Unua Esperanta German-Slava Kongreso“. Программа его слѣдующая: 19-го — Привѣтствіе участниковъ и знакомство между собою. 20-го — Выполненіе программы Конгресса. 21-го — Экскурсія въ роскошный паркъ, театръ, балъ и т. п. Для болѣе успѣшной организаціи Конгресса будетъ основано „Centra Organiza Komitato“. Мы просимъ соединышленниковъ сообщать свѣдѣнія и способствовать расширенію этого дѣла“. Вышелъ ноябрьскій номеръ журнала Germana Esperantisto съ фотографіей основателей „Germanlingva Esperantista Asocio“, среди которыхъ мы находимъ такихъ извѣстныхъ пропагандистовъ, какъ г. Борель, редакторъ названной газеты, Д-ръ Mybs, Kuchler и мн. др.

Голландія. Газеты: „Hollandische Revue“, „Land en Folk“, „Vragen des Tyds“, „Het Handelsblad“, „Het Volks dagblad“ и др. печатаютъ эсп. замѣтки, при чемъ въ газ. „Land en Folk“ помѣщенъ эспер. переводъ статьи г-на Литатлио „La preĝo de nescianto“. Въ Роттердамѣ основалась группа эспер. подъ именемъ „Меркурій“. Издатель одной газеты Hornig думаетъ возобновить изданіе журнала „Holland Pioniro“.

Италія. Неутомимый пропагандистъ Эсперанто въ Италіи Д-ръ Vitangeli Nalli открылъ недавно въ Палермо эспер. курсы

Germanujo. Fondita „Germanlingva Esperanta Asocio“ havas grandan sukceson inter germanaj samideanoj. En komuna kunsido de Berlina Esper. grupo laŭ propono de S-ro Borel, estis decidita la unuiĝo kun suprenomita germana organizacio. En tiu sama urbo la konata S-ro Profesoro Oswald faris la paroladon je temo: „Esperanto kaj lia graveco por sciencoj, tekniko kaj komercaj interrilatoj“. Scienca - Akademia unuiĝo „Galesberger“ oficiale akceptis Esperanton, kiel helpa internacia lingvo. La Prezidanto de „Unua Esperanta Germ-Slava kongreso“, S-ro Albert Ŝuikovski (Strasburg wpr, Jakobstr. 155) petas nin komuniki la jenon: „Pentekoston de la 19 ĝis 21 de Majo 1907 j. okazos en Allenstein (Orienta Prusujo) „Unua Esperanta German-Slava Kongreso“. Sekvanta estas la programo: la 19-an—Alsalutado de la partoprenantoj kaj interkonatiĝo. La 20-an—Plenumado de la kongresaferoj. La 21-an—Ekskursoj en la belegan arbaron, teatron, balon k. t. p. Por ke la organizado de la kongreso estu pli efika, fondiĝos „Centra Organiza Komitato“. Ni pelas la samideanojn je sciigoj kaj disvastigo de tiu ĉi afero! Eliris novembro numero de ĵurnalo „Germana Esperantisto“ enhavanta la fotografin de fondintoj ge „Germanlingva Esperantista Societo“ inter kiaj ni trovas tiajn famajn Esperantistojn, kiel S-rojn: Borel, Redaktoro de „G. E.“, D-ro Mybs, Kuchler kaj multaj aliajn.

Holando. Gazetoj „Hollandische Revue“, „Land en Folk“, „Vragen des Tyds“, „Het Handelsblad“, „Het Volksdagblad“, kaj multaj aliaj enterpresas esp. notojn kaj antaŭ nelonge gazeto „Land en Folk“ enhavis la esperante skribitan tradukon de verko „La preĝo de nescianto“ de S-ro Litatulio. En Rotterdama fondiĝis grupo Esper. sub nomo „Merkurio“. Eldonisto de unu Holanda gazeto S-ro Hornig intencas renovigi la eldonon de ĵurnalo „Holland Pioniro“.

Italujo. Senlaca propagandisto de Esperanto en Italujo S-ro D-ro Vitangelo Nalli nelonge en Palermo legis esper. kurs. por jam

для прошедших уже элементарный курсъ, причемъ болѣе хорошо изучившимъ языкъ были выданы дипломы. Среди получившихъ (5 человекъ) находится одна женщина г-жа Petrucci. Въ томъ же городѣ д-ромъ Базиль въ Университетѣ открытъ первоначальный курсъ тоже съ дипломами. Въ г. Alassio успѣшно распространяетъ Эсперанто нашъ дѣятельный сотрудникъ Г. Коловратъ-Червинскій; имъ была прочитана лекція въ городской думѣ, послѣ чего открылись эсп. курсы, а вскорѣ въ этомъ городѣ будетъ функционировать эспер. группа.

Россія. Благодаря дѣятельности петербургскихъ эсперантистовъ, Эсперанто очень успѣшно распространяется въ вышеозначенномъ городѣ. Журналъ „Открытое письмо“ помѣщаетъ большія корреспонденціи изъ за границы о распространеніи Эсперанто и даетъ въ приложеніи подписчикамъ эсп. открытые письма. Группа псковскихъ эсперант. издаетъ рукописный журналъ: „Norda Stelo“. Вышли №№ 1, 2 и 3. Г. Клячко, пресѣдатель эсп. группы въ Ригѣ (отдѣленіе о-ва „Эсперо“) выпустилъ въ свѣтъ каталогъ пишущихъ машинъ, въ числѣ которыхъ имѣется машина съ эсперантс. шрифтомъ. Предсѣдатель отдѣленія о-ва эсп. „Эсперо“ въ Мелитополь—г-нъ Шавинскій работаетъ надъ важнымъ для эсперантистовъ трудомъ—энциклопедическимъ словаремъ, написанномъ на эсперанто. Въ г. Варшавѣ въ среду 14-го Ноября въ домѣ технического о-ва состоялся эспер. литературный вечеръ. Открылъ его г. Бельмонтъ, рѣчью „О польской литературѣ и переводѣ ея на Эсперанто“. Затѣмъ д-ръ Заменгофъ былъ единогласно избранъ въ почетные члены Варшавскаго эсп. о-ва. Затѣмъ слѣдующія лица читали переводы, собственныя произведенія на Эсперанто: А. Грабовскій—свой переводъ „Козакъ“, Кабе „По эсперантской странѣ“, г. Бельмонтъ переводъ Кабе—„Срубъ изъ Любартова“ и онъ же закончилъ этотъ интересный вечеръ, прочитавъ свой переводъ „Суета суеть“. Извѣстный сотрудникъ одной изъ распространеннѣйшихъ англійскихъ газетъ г. Диллонъ имѣлъ бесѣду въ об-вѣ „Эсперо“, въ которой выразилъ желаніе имѣть свѣдѣнія о дѣлахъ о-ва и тѣхъ цензурныхъ стѣсненіяхъ, которымъ подвер-

елlernintaj la elementan kurson. Unuaj 5 lernantoj, plej bone ellernintaj la lingvon, ricevis la diplomojn („kapablulo“). Inter ricevintaj estas unu virino—f-ino Petrucci. En tiu sama urbo, en Universitato S-ro D-ro Bazil malfermis la kursojn ankaŭ kun diplomoj.—En urbo Alassio sukcese disvastigadas „Esperanto“ nia agema kunlaboranto S-ro Kolowrat, kiu legis lekciojn pri Esperanto en urba domo, poste malfermiĝis kursoj kaj baldaŭ en tiu ĉi urbo funkciados Esper. Grupo. Eliris № 5 de ĵurnalo „Idealo“.

Rusujo. Dank' al agado de la Peterburgja Es-istoj Esperanto tre sukcese disvastiĝas en suprenomita urbo. En urbo Ardatov dank'al energia agado de membro de S-to „Espero“ S-ro Saharov formiĝis Esperantista Grupo. La ĵurnalo „Nefermita letero“ enhavas grandajn korespondadojn el eksterlando pri propagando de Esperanto kaj almetas kiel aldono esper. poŝtkartojn.—Pskova grupo eldonas la manskribitan ĉiemon. ĵurnalon „Norda Stelo“. Eliris №№ 1, 2, 3. S-ro Kljacko, Prezidanto de Esp. Grupo en Riga (filio de S-to „Espero“) eldonis la nomaron de skribaĵoj en kies nombro estas la skribaĵino kun esperanta ŝrifto. La Prezidanto de filia grupo de S-to „Espero“ en Melitopol—S-ro Ŝčavinskij ellaboras gravan por esperanta afero verkon—Enciklopedia vortaro, skribita en Esperanto. En Varsovio merkredon de 14 Novembro en domo de tehniko S-to efektiviĝis esper. literatura Vespero, kiun malfermis S-ro Belmont per parolado „pri pola literaturo kaj ĝies traduko en Esperanto“. Poste S-ro D-ro Zamenhof estis unuvoĉe elektita kiel honora membro de Varsovia Esper. S-to. La sekvantaj personoj legis tradukojn kaj verkaĵojn en Esperanto: A. Grabovskij—sian tradukon „La kozako“, Kabe „Tra Esperantlando“, S-ro Belmont—tradukon de S-ro Kabe—„Srub el Lubartow“ kaj li finigis tiun ĉi interesan vesperon, leginte sian tradukon „La vano de vanoj“.—La konata kunlaboranto de unu el la plej disvatigitaj anglaj gazetoj S-ro Dillon havis la interparoladon en S-to „Espero“ en kiu li petis doni al la sciigojn pri aferoj de S-to kaj pri tiaj cenzuraj baroj kiujn havis la S-to dum sia ekzistado. Fondiĝis esper. Konsulejo en sekvantaj urboj: Elisavetopol (Kaŭkazo) S-ro termezuristo M. Krjučkov kaj en St.-Pe-

гальсь об-во. Основаны эспер. консульства въ слѣдующихъ городахъ: Елисаветополь (Кавказъ), г-нъ землемѣръ М. Крюковъ, и въ С. Петербургѣ — о во „Есперо“ Б. Подъячская 24. Г.г. желающіе обращаться за справками благоволятъ прикладывать марку на отвѣтъ. Наконецъ, мы должны сообщить, что, несмотря на неспокойное время Эсперанто необычайно быстро распространяется въ Россіи, чему очень много способствуютъ почти еженедѣльно читаемые лекцы въ Высшихъ учебныхъ заведеніяхъ. Извѣстный пропагандистъ Эсперанто на Кавказѣ г. Азильовъ назначенъ директоромъ реального Училища въ Карсѣ (Кавказъ). Мы привѣтствуемъ его и выражаемъ надежду, что онъ, какъ начальникъ училища, введетъ яз. эсперанто въ училище. Г. Врублевскій, редакторъ-издатель журнала Przyszlosc (Будущность) въ Краковѣ, въ коемъ помѣщаются статьи по этико-соціальнымъ вопросамъ и противъ алкоголизма, переводить изъ Кракова свой журналъ въ Варшаву, гдѣ будетъ давать одну страничку эспер. текста въ каждомъ номерѣ. Въ газ. „Uus Wirulane“ выход. въ Ревелѣ, г-номъ Ф. Крассъ, помѣщена очень пространная статья о Эсперанто, горячо рекомендующая изучать этотъ языкъ. Въ ней также обѣщается давать извѣстія о эсперантскомъ движеніи. Въ той же газетѣ помѣщено воззваніе къ Ревельскимъ эсперантистамъ.

Швейцарія. Швейцарскіе эсперантисты еще до сихъ поръ горячо обсуждаютъ бывшій конгрессъ и подъ ихъ влияніемъ распространение Эсперанто въ Швейцаріи растетъ ежедневно. Нашему дѣлу усердно помогаютъ мѣстныя газеты и можно сказать, что Эсперанто прочно утвердилось въ этой странѣ. Черезъ нѣсколько дней послѣ закрытія конгресса капитанъ Lemaire (бельгійецъ) читалъ докладъ, написанный на Эсперанто о своихъ изслѣдованіяхъ въ Конго, сопровождаая чтеніе туманными картинами. Женевскіе эсп-исты дѣятельно хлопочутъ о перемѣнѣ стараго названія улицы, на которой централизовался конгрессъ, на новое — „Эсперанто“. Ожидаютъ, что разрѣшеніе скоро послѣдуетъ.

С. А. Ковичъ.

terburgo — S-to „Espero“. Gr. Podjačeskaja 24. Dezirantoj povas sin turni laŭ tiuj ĉi adresoj, aldonante por respondo la poŝtmarkon. Fine ni devas komuniki, ke, kvankam la tempo estas tre malkvieta, sed Esperanto rapide disvastiĝas en Rusujo, dank' al helpado de multenombraj paroladoj, farataj en multaj superlernejoj. La konata propagandisto de Esperanto en Kaŭkazo, S-ro Avilow estas nomi, ta direktoro de meza reallernejo en Kars (Kaŭkazo). Ni, korege salutas lin kaj esprimas la esperon, ke li, kiel estro, enkondukos Esperanton en tiun ĉi lernejon. S-ro Wrublevski, redaktoro — eldonanto de ĵurnalo Przyszłość (Estonteco), en kiu estas presataj la artikoloj de etikosocialaj demandoj kaj kontraŭ la alkoholisismo, translokas sian ĵurnalon el Krakov Varsovia. Li intencas en ĉiu numero enmetadi la esper. paĝon. En Revel'a gazeto „Uus Wirulane“ S-ro F. Krass enpresis vastan artikolon pri Esperanto, varmege rekomendante ĝian ellernadon: krom tio la aŭtoro promesas doni tempo de tempo Esper. sciigojn. En sama gazeto estis presita la alvoko al Revel'aj Esperantistoj.

Svisujo. Svisaj Esperantistoj ankoraŭ ĝis nun varmege preparolas estintan Kongreson kaj dank'al ili la disvastigado de Esperanto en Svisujo pligrandiĝas ĉiutage. Al nia afero fervore helpadas lokaj gazetoj kaj ni povas diri ke Esperanto firme staras en tiu lando. Post kelkaj tagoj post kongreso S-ro kapitano Lemaire (belgo) legis pri siaj esploradoj en Kongo akompanante la legadon per lumbildaĵoj. Genevaj Es-istoj fervore klopodas pri ŝanĝo de malnova nomo de strato sur kiu centriĝis la kongreso, sur nova — „Esperanto“. Oni atendas ke strato baldaŭ havos tiun ĉi nomon.

S. A. Kovič.

NEKROLOGO.

La sovaĝa ŝenbrudeco de nia, tiel nomita, registaro nenian kompaton havas, nek al junulo, nek al maljunulo... Kiun ĝi ne povas mortigi, tiun ĝi per sia persekuto alkondukas al memmortigo... Kun granda malĝojo ni sciigas niajn samideanojn, ke 9 novembron per revolvera pafado mortigis sin juna kunbalanto por nia kara esper. ideo kaj por libereco de nia patrujo 18-aĝa gimnaziano P. Aleksandrov. La mortinto havis gajan kaj vivplenan karakteron kaj eĉ pri sia terura decido li kun rideto sur la buso komunikis al kelkaj siaj amikoj. Antaŭ sio morto li forbruligis ĉiujn paperojn kaj dokumentojn... Ne povante transporti la morton de S-ro Aleksandrov, sia plej kora amiko kaj premigita de registaro la 18-aĝa junulo, S-ro Danilov, en vestejo de Saratov'a gimnazio 12 novembron finigis la kalkulon kun la tervivo...

La mortinto estis membro de social-revol. organizado.

La amikoj de mortintoj enmetis sur la ĉerkojn multenobrajn kronojn kun kortuŝantaj surskriboj sur la rubandoj...

Al membroj de Societo „Espero“.

La membroj de Societo, dezirantaj renovigi la membrenporton, bonvolu rapidigi la elsendon de mono **laŭ adreso de S-to „Espero“ St.-Peterburgo, Bolŝ. Podjaĉeskaja, 24**, por ke la redakcio de «Ruslanda Esperantisto» povu siatempe scii kian kvanton de ĵurnalo ĝi devas presi. Kune kun tio la Komitato de Societo humile petas la membrojn rapidigi la elsendon de fotografa portreto kun aŭtografo per rekomendita letero, almetinte la poŝtmarkojn je sumo 50 kop. por poŝtelspezoj, **laŭ adreso de eldonisto: St. Peterburgo, Nevskij, 43. S-ro Metalnikov.**

La membrenporto kun rajto de l'senpaga ricevado de «Ruslanda Esperantisto» kaj de fotografa grupo por 1907 jaro estas 3 rubloj.

Члены Общества, желающие возобновить членский взнос на 1907 г., соображаять поспѣшить высылкой денег по адресу: С.П.Б. **Бол. Подъяческая, 24**, чтобы Редакция „Ruslanda Esperantisto“ могла своевременно знать какое количество необходимо для печатанія. Вмѣстѣ съ тѣмъ, Комитетъ Общества покорнѣйше проситъ членовъ ускорить высылку фотографическихъ портретовъ съ автографомъ въ заказномъ письмѣ со вложеніемъ марокъ на 50 коп. для почтовыхъ расходовъ по адресу издателя: **С.-Петербургъ Невскій, 43. Г. Метальниковъ.**

Членскій взносъ съ правомъ бесплатнаго полученія „Ruslanda Esperantisto“ и фотографической группы на 1907 г.—3 руб.

E N H A V O: Kristanoj de Leonid Andrejev. Trad. de Petro Vinogradov. — Ben-Tovit de L. Andreev. Trad. Sirotin. — Arbaron oni hakas... Trad. Vs. Lojko. — Ho mia kor'! per. съ эспер. Земятинъ. — Li enuri! de Viktor Gomulicki. Trad. de N. Novicki. — Esperantista Movado. — Nekrologo. — Al membroj de S-to „Espero“. Anoncoj.

NUNTEMPA ESPERANTISTA JURNALARO.

SOLE EN ESPERANTO.

- 1 **Eŝo Esperantista**, monata aldono de "Eŝo", Berlino Sw., 48, Wilhelmstrasse, 29.
- 2 **Espero Katolika**, monata revuo. Red. Em. Pel-tier. Saint-Radegonde pres Tours (l. et L) France. Jarabono 5 fr.
- 3 **Espero Pacifista**, monata organo de "Pacifisto", internacia s-to esp.—staporo la paco. Red. Gaston Moch, 26 rue de Chartres, Neuilly-sur-Seine, France. Jarabono 5 fr.
- 4 **Esperanta Ligilo**. Presata per reliefaĵ punktoj laŭ sistemo Braille por blinduloj. Red. Th. Cart, 12 rue Soufflot, Paris, France. Jarabono 3 fr.
- 5 **Flugila Stelo** stenografiaĵa ĵurnaleto, presata laŭ sistemo de Stolz-Schrey. Red. ab. Fr. Schneberger. Laufen, Suisse. Jarabono kun aligo al Internacia esper. Stenografia S-to. 4 fr.
- 6 **Idealo**, monata revuo. Red. d-ro Vitangelo Nalli Corso Calatafimi, N° 495, Palermo, Italie. Jarabono 3 fr.
- 7 **Internacia Sciencĉa Revuo** monata ĵurnalo Adm. Hachette et C-ie, 79 Boulevard Saint Germain, Paris, France. Jarabono 7 fr.
- 8 **Juna Esperantisto**. Red. Paris V-e 33 rue Lacépède. Jarabono 2 fr. 50 c.
- 9 **La Revuo**. Monata literatura gazeto kun la konstanta kunlaborado de D-ro L. Zamenhof. Adm. Hachette et C-ie, 79 Boulevard Saint Germain, Paris, France. Jarabono 6 fr.
- 10 **Lingvo Internacia**. Duonmonata ĵurnalo kun aldono "Literatura Biblioteko". Presa Esp—sta S-to, 33 rue Lacépède, Paris, France. Jarabono 7 fr. 50 c. Sen aldono—5 fr.
- 11 **Socia Revuo**, kreata organo de internacia esp—sta asocio "Paco—Libereco", aperas dume per dupaĝaĵ folioj. Cercle communiste, Genève, Suisse.
- 12 **Tra la Mondo**, multilustrata luksa monata revuo. Adm., 15 Boulevard des Deux Gares, Meudon (S. et O.) France. Jarabono 8 fr.
- 13 **Unua Paŝo**, monata ĵurn. Red. Str. San Stefano 26, Sofia, Bulgarie. Jarabono 4 fr.

NACE-ESPERANTISTAJ;

- 14 **Antaŭen, Esperantistoj!** Monata ĵurnalo en hispana kaj esper. lingvoj. Apoteko del Teatro, Strato Lartiga, 106 (Apartado 927—937) Lima, Perou. Jarabono 3 fr.
- 15 **Centrameriko Esperantista**, monata en hisp. kaj esper. F. R. G. Abrill, 8-a Avenida sur 11. Canton Liberad, Guatemala. Ameriko.

- 16 **Esperanto**, duonmonata gazeto en franca kaj esper. Adm. Genève (Suisse) aŭ Bellegarde Ain (France) Jarabono 3 fr. 75 c.
- 17 **Esperanto**, monata ĵurnalo en hungara kaj esper. Red. Marich Agoston, Budapest, IX Ulloi—ur. 59, IV. S. Hongrie. Jarabono 4 fr.
- 18 **Esperantisten**, monata ĵurnalo en sveda kaj esper. Red. Ahlberg, 37 Surbrunnsgatan, Stockholm, Sueue. Jarabono 3 fr. 75 c.
- 19 **Foto-Revuo internacia** monata ilustrita ĵurnalo, decifita por fotografarto, en l-voj esper. kaj franca. Ch. Mendel. 118 rue d'Assas, Paris, Francujo Jarab. 5 fr.
- 20 **Germana Esperantisto**, monata ĵurnalo en germana kaj esper. Prinzenstrasse 95, Berlin, Allemagne, Esperanto Verlag Möller et Borel. Jarabono 4 fr.
- 21 **Internacia Revuo Medicina** monata ĵurnalo en naciaj lingvoj kaj esper. 33 rue Lacépède Paris. France. Jarabono 7 fr.
- 22 **L'Amerika Esperantisto**, monata ĵurnalo en l-voj esper. kaj angla. Oklahoma City, Unuigitaj ŝtatoj Amerikaj Jarabono 3 fr.
- 23 **La Belga Sonorilo**, monata ĵurnalo en franca, flandra kaj esper. Adm. Coox, Duffel, Belgique, Jarabono 3 fr.
- 24 **La Japana Esperantisto**, ĵurnalo en lingvoj japana kaj esperanto. La Japana Esp—sta Asocio, ĵurakto, Kozimacik, Japan. Jarab. 1 jeno.
- 25 **La Pioniro** monata ĵurnalo en angla kaj esper. Marikappam, Mysore State, South. India.
- 26 **La Suno Hispana**, monata ĵurnalo, en hispana kaj esper. Avellanias 11 imprenta, Valencia, Espana. Jarabono 3 fr.
- 27 **L'Esperantisto**, monata ĵurnalo en franca kaj esper. Adm. Edouard Bréon, 6 rue du Levant Vincennes (Seine) France. Jarabono kun aligo Franc. Esp. S-ton, 4 fr.
- 28 **Pola Esperantisto**, ĵurnalo en pola kaj esper. Red. 26 Akademicka, Lvov, Autriche. Jarabona 8 kron.
- 29 **Revue des Nations**, ilustrita ĵurnalo en franca lingvo, tuta akompanata de esperanta traduko. 56, Rue Armand Carrel, Rouen, France.
- 30 **Ruslanda Esperantisto**, monata organo ep Societo "Espero". Red. 24, Bolš. Podjačeskaja, St. Peterburgo, Russie. Jarabono 8 fr.
- 31 **Svisa Espero**, monata ĵurnalo en franca, germana kaj esper. Red. 6, Vieux Collège, Genève, Suisse. Jarabono 2 fr. 50 c.
- 32 **The British Esperantist**, monata ĵurnalo en angla kaj esper. Adm. 13, Arundel Street, Strand, London, England. Jarabono kun literatura aldono 4 fr., se naldono—2 fr.